Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

Vizuální verbální prvky v audiovizuálním překladu

Visual verbal elements in audiovisual translation

(Diplomová práce)

Autor: Aneta Šantorová, Angličtina pro tlumočení a překlad

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, Dr.

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 5. 4. 2020 **Aneta Šantorová**

Děkuji vedoucí diplomové práce Mgr. Jitce Zehnalové, Dr. za užitečnou metodickou pomoc a cenné rady při zpracování diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za neutuchající podporu a vloženou důvěru.

V Olomouci dne 5. 4. 2020 **Aneta Šantorová**

Seznam zkratek a vysvětlivky

AVT – audiovizuální překlad

OST – text v obraze (on-screen title)

VVE/VVP – vizuální verbální prvky

SXXEYY – označení řady a epizody

Obsah

1 Úvod 6

2 Předchozí výzkum 9

3 Informační kanály a sémiotické systémy kinematografické tvorby 12

4 Prototypický audiovizuální text 16

5 Titulky 20

5.1 Otevřené a uzavřené titulky 20

5.2 Autorské titulky 21

5.3 Dynamické titulky 21

5.4 Normy 22

6 Využití vizuálních verbálních prvků v audiovizuální tvorbě 25

6.1 Překladové strategie při převodu vizuálních verbálních prvků 33

7 Případová studie: BBC Sherlock 35

7.1 Informace o seriálu 35

7.1.1 Informace o dabingu 36

7.2 Zdroj dat k analýze 37

7.2.1 Výběr materiálu k analýze 38

7.3 Metodika 38

7.3.1 Postup analýzy 39

7.4 Analýza 41

7.4.1 Diegetické informace 42

7.4.2 Extradiegetické informace 53

7.4.3 Vyhodnocení 58

8 Závěr 67

Příloha č. 1: Transkript

Příloha č. 2: Informace o dabingu

Summary

Seznam zdrojů

Abstract

Anotace

1 Úvod

Žijeme ve společnosti silně ovlivněné médii, která nás se stále přibývající interaktivitou a snadnou dostupností na internetu čím dál více obklopují. Kinematografie, jako nedílná součást těchto médií, je jednou z nejrozšířenějších formou umění. Překlad takovýchto děl zprostředkovává a zpřístupňuje zahraniční tvorbu divákům, kteří nemluví původním jazykem originálu, a nemohou mu tak tedy rozumět, čímž rozšiřuje diváckou obec daného díla. Oblast audiovizuálního překladu je v současnosti považována za nejatraktivnější a nejrychleji se rozvíjející odvětví translatologie, které právě díky rychlému vývoji technologií aplikovaných v praktickém využití v rámci překladu audiovizuální tvorby, zaostává ve vývoji na poli teoretického výzkumu (Deckert 2017, str. 7-9). Diváci, ale také překladatelé se tradičně dělí na dva znesvářené tábory, příznivce dabingu či titulků. Příznivci dabingu argumentují, že je pro diváka mnohem snazší vnímat při sledování filmu dabing než titulky, které působí na diváka rušivě a odvádějí jeho pozornost od obrazové složky (Koolstra 2002). Koolstra (2002) také poukazuje na skutečnost, že tyto argumenty pro či proti dabingu jsou založeny na předsudcích daných debatérů. Diskuze o výhodách či nevýhodách dabingu je tedy do velké míry závislá na osobních preferencích diváků, distribučních společností, které daný pořad uvádí na českém trhu, a překladatelů, kterým byl projekt zadán s jistými požadavky ke zpracování. Jaký argument by měl ale zaznít v případě, že dané audiovizuální dílo předává verbální informace prostřednictvím vizuálního i akustického kanálu? Díla audiovizuální tvorby, která jsou divákům zprostředkována za pomocí dabingu a zároveň se v nich vyskytují vizuální verbální prvky (zjednodušeně je můžeme považovat za doprovodný text v obraze filmu, seriálu, či jiného audiovizuálního díla) svým způsobem balancují na pomyslné hranici mezi převodem a zprostředkováním originálu divákům prostřednictvím použití dabingu nebo titulků. Vizuální verbální prvky jsou nedílnou součástí narativních technik audiovizuální tvorby, a nemělo by se tak od jejich převodu, ať už v rámci dabingu či titulků, upouštět. V případě titulků by ovšem byla problematickou, situace, ve které je samotné dílo audiovizuální tvorby zprostředkováno divákům v jejich jazyce prostřednictvím titulků, ale zároveň by se v díle vyskytovaly

vizuální verbální prvky souběžně s akustickými verbálními prvky, tedy s například právě probíhajícím monologem či dialogem. V takovém případě by bylo třeba divákovi zprostředkovat prvky v rámci vizuálního verbálního kanálu zároveň s prvky akustického verbálního kanálu, obecně tedy zprostředkovat divákovi probíhající promluvu a stejně tak i aktuálně zobrazovaný text ve stejný moment. V případě titulků se nabízí řešení v podobě dvojích titulků, titulky pod obrazem pro promluvu a titulky v horní části obrazu pro zobrazovaný text. Zobrazení dvojích titulků by nejen značně zvýšilo nároky na divákovu čtecí rychlost, rozdělení pozornosti mezi oběma titulky, schopnost orientace a rozlišení mezi oběma titulky a jejich příslušnou referencí k akustickým verbálním prvkům nebo vizuálním verbálním prvkům, ale zároveň by se také jednalo o řešení značně neelegantní, a dle mého názoru i nedostatečně efektivní z hlediska diváckého komfortu stejně jako zachování stylu a záměru autora. Za mnohem efektivnější považuji variantu dabingu s přeložením vizuálních verbálních prvků animovanými titulky, kdy dochází k zachování komunikačního kanálu a stylu zvoleného autorem, včetně pozice v obraze a efektů zobrazovaného textu (font, efekty animace apod.) Ve své diplomové práci se tedy zaměřuji na výše zmiňovaný převod vizuálních verbálních prvků v dabingu. Titulků se k tomuto účelu převodu vizuálních verbálních prvků využívá hned několik druhů (Delabastita 1989, Gottlieb 1998, Díaz Cintas a Remael 2007, Pérez González 2012, Sasamoto 2016, Fox 2018), které uvádím v Kapitole 5. Tato diplomová práce dále shrnuje dosavadní výzkum na téma převodu vizuálních verbálních prvků v překladu děl audiovizuální tvorby (Pérez González 2012, Fox 2016; 2018, Sasamoto 2016), typy informačních kanálů a sémiotické systémy audiovizuální tvorby (Delabastita 1989, Gottlieb 1994; 1998, Chaume 2004, Zabalbeascoa 2008), vlastnosti prototypického audiovizuálního textu (Zabalbeascoa 2008, Chaume 2016), normy aplikované na tvorbu a překlad filmových titulků (Díaz Cintas 2007, Pošta 2012), a jejich aplikovatelnost na vizuální verbální prvky, dále také případy využití vizuálních verbálních prvků v audiovizuální tvorbě a příklady takových případů využití v autorském narativu, a v neposlední řadě taktéž překladové strategie při převodu VVP (Fox 2018).

Obsahem práce je také analýza vizuálních verbálních prvků obsažených ve vybrané epizodě britského seriálu BBC Sherlock a způsobu převodu těchto VVP v českých dabingových verzích v dané epizodě tohoto seriálu.

Cílem práce je zjištění typu informací (diegetické či extradiegetické informace), které byly prostřednictvím vizuálních verbálních prvků ve zkoumaném materiálu předány směrem k divákovi, jakým kanálem jsou tyto vizuální verbální prvky převedeny (vizuálním verbálním či akustickým verbálním kanálem), případně jaký druh titulků byl zvolen pro převod obsažených VVP (animované titulky, titulky pod obrazem atd.), a porovnání čtecí rychlosti obsažených VVP v originálním jazyce s ohledem na aplikovatelné titulkovací normy.

2 Předchozí výzkum

V této části mé diplomové práce předkládám stručný přehled výzkumu v oblasti audiovizuálního překladu a následně shrnuji dosavadní výzkum na téma překladu vizuálních verbálních prvků v audiovizuální tvorbě.

Audiovizuální překlad je uváděn jako „nováček“, a lze jej tak považovat za relativně nedávno vzniklou oblast výzkumu v rámci translatologie, na rozdíl od dob minulých se mu postupně dostává stále více pozornosti. Ačkoliv jsou za prvotní audiovizuální překladové texty považovány již mezititulky (intertitles), potřeba výzkumu významněji vyvstává až s nástupem mluveného filmu a rozmachu filmového průmyslu jako takového. Jedny z prvních významných publikací na poli AVT se objevují od poloviny padesátých a šedesátých let dvacátého století, k největšímu rozkvětu výzkumu v oblasti AVT dochází až na počátku devadesátých let dvacátého století (Remael 2010).

Drtivá většina publikací o audiovizuálním překladu se věnuje spíše rozdílům mezi dabingem a titulky (Koolstra 2002, Perego et al. 2016, Banos a Díaz Cintas 2018), které jsou považovány za nejzákladnější možnosti distribuce a zprostředkování audiovizuálního obsahu zahraničnímu publiku; specifiky překladu pro nevidomé či neslyšící (Neves 2005), jejichž specifické požadavky se odráží na normách relevantních v praxi pro jejich zpracování; nebo vliv využití dabingu a titulků při akvizici cizího jazyka studenty v různých věkových kategoriích (Talaván Zanón 2006, Gambier 2015, Redzioch Korkuz 2017); případně diváckou recepcí a sledování očních pohybů (O'Hagan a Sasamoto 2016, Perego et al. 2016). Velice rozšířen je také výzkum v oblasti fansubbingu (Díaz Cintas 2006, Mollanazar a Nasrollahi 2017), zejména z hlediska použitých strategií či kvality cílového textu titulků. Dalším tématem, kterému se dostává stále větší míra pozornosti je možnost využití strojového překladu při převodu titulků (Volk 2008, Athanasiadi 2017).

Asi jednou z mála prací, která se tematicky nejvíce přibližuje tématu této diplomové práce, je studie Pérez Gonzáleze (2012), který se zabývá využitím autorských titulků v digitální éře. Poukazuje na proměnu postupů s nástupem digitalizace médií, které nastávají v souladu s technologickým vývojem a proměnou společnosti, kdy v současné době autoři navazují s uživateli

audiovizuálního obsahu určitou formu dialogu, kdy se obě strany v komunikaci vzájemně přibližují a přizpůsobují výsledkům této komunikace i budoucí obsah a formu jejich tvorby (Pérez González, 2012, str. 3-21). Titulky se v tomto proměnlivém tvůrčím prostředí začínají mnohem častěji využívat jako nedílná součást autorského narativu a uměleckého zpracování v audiovizuální tvorbě. Podle Pérez Gonzáleze (2012) se titulky již nadále nevnímají jako prostředník pro zpracování exotického zahraniční obsahu. Navíc technologický vývoj v oblasti komunikace a produkce umožňuje divákům přejít do role autorů, protože nástroje pro tvorbu a sdílení multimediálního obsahu jsou v dnešní době široce a volně dostupné (str. 3), spolu se snadným a intuitivní ovládáním tak nemají před sebou tito diváci-autoři žádných překážek. Pérez González (2012) následně prezentuje svá tvrzení na ukázkách z fansubbingu japonských anime případovou studií s ukázkami ze seriálu *BBC Sherlock*. Dále zmiňuje uměleckou hodnotu autorského vyjádření prostřednictvím vizuálních verbálních prvků, jejich umístěním v obraze a celkovým stylem. Do stylu VVP můžeme zahrnout nejen font a jeho zpracování ale také konkrétní efekty využité k dosažení dojmu a následného účinku na diváka. Využití VVP vtahuje diváka do děje a dává mu pocit sounáležitosti s jednou či vice postavami v díle, a také jistý pocit exkluzivity, jsou-li s ním sdíleny extradiegetické informace. Skrze tyto sdílené informace získává divák vhled do psychologie postav, jejich myšlenek, motivů a pocitů.

Překladu vizuálních verbálních prvků se věnuje naneštěstí pouze malé množství prací a studií, vzhledem k nezavedené jednotné metodologii výzkumu v této oblasti je většina prací spíše deskriptivního charakteru (nevznikají nová doporučení nebo normy, snad s výjimkou norem pro titulkování), často také s přesahem k technologickým metodám jako například sledování očních pohybů, kterému se v souvislosti s vizuálními verbálními prvky zabývá Wendy Foxová (2016). Foxová (2016) se v rámci své studie nezabývá překladem těchto vizuálních verbálních prvků, ale pouze mírou pozornosti, kterou diváci těmto prvkům při sledování audiovizuálních děl věnují, jak dlouho svůj pohled na vizuální verbální prvky soustředí, pokud vůbec, případně kam směřuje jejich pozornost před nebo po zaznamenání vizuálních verbálních prvků. Dále zjišťuje, jak dlouho se VVP v obraze zobrazují, zda se jedná o dobu odpovídající času

pro zobrazení, se kterou se můžeme setkat u titulků pod obrazem. Foxová dochází k závěru, že diváci vnímají přítomnost VVP v obraze pozitivněji než standardní titulky pod obrazem, sice se prodlužuje doba jejich čtení, divák však není v rámci anticipace titulků pod obrazem fixován pohledem na tuto oblast, a může tak volněji vnímat prezentované obrazové informace (str. 5-30). Obecně v porovnání vizuálních verbálních prvků s klasickými titulky pod obrazem, tak VVP umožňují divákovi pozornější vnímání obrazových informací. Ve své pozdější publikaci věnuje Foxová (2018) vizuálním verbálním prvkům a jejich překladu mnohem větší prostor. Zmiňuje například posun od podřadnosti klasických titulků pod obrazem k mnohem význačnější funkci, kdy se z nich stává centrální aspekt audiovizuálního narativu. Užívá termín integrované titulky („integrated titles“), protože tento typ titulků je opravdu integrován do kompozice kamerových záběrů a scén, a s jejich použitím se již počítá ve fázi plánování, a nejsou tak pouhým výsledkem postprodukce nebo posteditačního procesu. Cílem překladu takovýchto integrovaných titulků je tedy nejen převod akustického verbálního kódu ale také vizuálního verbálního kódu, ve smyslu úplné substituce obou kódů verzí v cílovém jazyce, včetně původní pozice v obraze. Foxová (2018) však převážně zkoumá sledování očních pohybů (eye-tracking) a zabývá se dobou pozorování vizuálních verbálních prvků, a nejinak je tomu i v této její práci.

V podobném duchu se odvíjí také výzkum Sasamotové (2016), která se zabývá zejména sledování očních pohybů v kombinaci s *impact captions*, tradičně využívané v japonském televizním vysílání, tento typ titulků se však naprosto vymezuje vůči autorským titulkům, nepochází totiž z produkce autora, ale vznikají jako rekvizita editora při vysílání v televizi, mají tedy většinově odlišné vlastnosti a pravidla, kterými jejich užití řídí (str. 1-25).

3 Informační kanály a sémiotické systémy kinematografické tvorby

Jak uvádí Delabastita (1989), film tradičně a v drtivé většině případů komunikuje prostřednictvím využití několika kanálů (jejich prostřednictvím je předáváno poselství/obsah filmu směrem od autorů k divákům) a zároveň několika kódů (sémiotických systémů, které utváří vlastní význam/formu filmu), využívá vizuální a akustický kanál, které jsou využívány simultánně. Dokonce v již v dobách němého filmu byl využit akustický kanál pro doprovodnou hudbu. Mezi hlavní sémiotické systémy patří:

- Verbální kód je souhrnem různých lingvistických a paralingvistických subkódů (geografický, temporální, stylistický a sociální jazykové dialekty atd.)
- Literární a divadelní kódy (zásady výstavby děje, modely dialogů, znalost narativních strategií, techniky argumentace, literární žánry a motivy atd.)
- Proxemické kódy, kinezické kódy, vestimentární kódy, kódy, které nám umožňují pochopení a vyhodnocení nonverbálního chování postav, např. masky (make-up), zdvořilost, morálka atd.
- Kinematografické kódy (pravidla a zásady kinematografické tvorby – techniky, žánry atd.) (str. 196-197)

Procesy překladu takovéhoto typu interkulturního díla nelze vnímat v jejich izolované formě, nýbrž jako celek a souhrn vztahů mezi jednotlivými částmi originálního i přeloženého filmu (Delabastita 1989, str. 195).

Delabastita (1989) rozlišuje čtyři informační kanály:

1) Vizuální prezentace – verbální kód
2) Vizuální prezentace – nonverbální kód
3) Akustická prezentace – verbální kód
4) Akustická prezentace – nonverbální kód

Tyto čtyři informační kanály jsou specifikovány kódem, které následně projdou překladatelským procesem (str. 199). Jednotlivé „operace“ překladatelského procesu, kterým následně projdou všechny prvky kódu určeného k překladu, zahrnují podle Delabastity (1989) následující operace (původně se jedná o rétorické figury):

- Repetitio = kód je převeden shodnými prvky jako v originálu
- Adiectio = kód je převeden a doplněn o další prvky
- Detractio = kód je převeden částečně (dochází k redukci)

- Transmutatio = kód je převeden změnou pořadí nebo uspořádání prvků (dochází k alteraci, převrácení)
- Substitutio = kód je nahrazen jiným kódem než v originálu (ekvivalentem v cílovém jazyce) (str. 199)

Při překladu filmového dabingu a filmových titulků dochází v rámci kombinace informačního kanálu a operací při převodu kódu k několika možnostem. V případě dabingu se jedná o substituci akustického verbálního kódu. Zdrojový kód je v tomto případě převeden bez původního akustického verbálního kódu, který je nahrazen akustickým verbálním kódem v cílovém jazyce. Zjednodušeně řečeno, původní zvuková (dialogová) stopa je nahrazena dialogem v jazyce cílovém. Filmové titulky jsou výsledkem adice vizuálního verbálního kódu, kdy se k původnímu existujícímu akustickému verbálnímu kódu přidruží vizuální verbální kód v cílovém jazyce. V rámci využitého informačního kanálu, a tedy i použitého kódu, který následně projde jednou z operací při překladatelském procesu, existuje poměrně větší počet možných kombinací. Delabastita (1989, str. 200) uvádí například *deletio* (vizuální a/nebo akustický, a verbální a/nebo nonverbální kódy jsou vynechány – dochází k editaci původního materiálu), *repetitio* (filmový materiál je převeden beze změn – technicky vzato tedy nedochází k překladu, jedná se o tzv. „non-translation“). Je třeba zdůraznit (a upozorňuje na to i Delabastita), že možných kombinací je více, a zároveň toto schéma vnímá jednotlivé kódy ve vzájemné izolaci, nikoli jako celek. Pokud bychom se snažili zohlednit vztahy mezi danými kódy, jednalo by se o hybridní kombinace, kdy by *adiectio* jednoho z kódů poměrně nevyhnutelně znamenalo *repetitio* (titulky), nebo *substitutio* by vedlo k *deletio* kódu druhého (dabing). Podle Delabastity (1989) se například v případě názvu, titulní písně a (úvodních a závěrečných) titulků jedná o *repetitio* (str. 200), což zrovna v případě české televizní a filmové scény není zcela pravda. Název bývá až na některé případy (Prime, 2005; Spectre, 2015; Avengers: Infinity War, 2018) často přeložen, i když je nutno uznat, že zachovaných původních názvů, případně pouze doplněných podtitulem (*R.I.P.D. – URNA: Útvar Rozhodně Neživých Agentů*, R.I.P.D., 2013) s oblibou přibývá. Přesto přeložené názvy jsou v nespočtu případů převedeny poměrně volně a kreativně, zvláště s ohledem na cílovou věkovou skupinu, kulturní reference, smysluplnost, srozumitelnost a reklamní

účinek názvu v cílovém jazyce. Setkáváme se tak s filmy *Těsně vedle* (The Heartbreak Kid, 2007), *Zootropolis: Město zvířat* (Zootopia, 2016). Písně, ať už titulní či nikoliv, bývají v určité formě převedeny, pokud se objevují v muzikálech (*Dr. Horrible's Sing-Along Blog,* 2008) nebo filmech pro děti (*Na vlásku* – Tangled, 2010).

Film je bezpochyby nutno vnímat jako jeden funkční celek, a každá operace překladatelského procesu jakékoli z jeho částí tak nutně ovlivňuje části ostatní. Pokud překladatel zpracuje jen určitou část audiovizuálního díla a cizí původ originálu tak zůstává patrný. Gottlieb (1994, str. 102) například uvádí že v rámci překladatelského procesu audiovizuální tvorby můžeme dabing vnímat jako covert překlad a titulky jako overt překlad. Do jisté míry lze jistě souhlasit, zejména v případě titulků pod obrazem. Avšak v případě dabingu do jazyka diváka, přičemž nebyly převedeny vizuální verbální prvky, které tak zůstaly v obraze v původním jazyce, nelze takový překlad považovat za covert, protože divák je prezentován s jazykově konfliktním obsahem.

Gottlieb (1998) zároveň rozlišuje monosémiotické překladové texty, takové užívají pouze jeden informační kanál (neilustrovaná kniha), a polysémiotické texty, které využívají více informačních kanálů. Překlad, který využívá stejný informační kanál jako originální audiovizuální dílo je překladem isosémiotickým. Pokud překlad využívá jiných informačních kanálů, jedná se o překlad diasémiotický (str. 245).

Podobně jako Delabastita rozlišuje čtyři informační kanály:

a) Verbální akustický
b) Nonverbální akustický
c) Verbální vizuální
d) Nonverbální vizuální

Chaume (2004) předkládá analytický „kinematografický" model, v němž rozlišuje několik různých významových kódů, které ovlivňují postup překladatelského procesu a zvolené strategie:

a) Lingvistický kód – nezbytný pro vlastní překladatelský proces
b) Paralingvistické kódy – synchronizace dialogů, užití symbolů v titulkování, ortografie

c) Hudební kód a kód zvláštních efektů – přizpůsobení překladu rytmu hudby, zvláštní efekty odpovídají v tomto případě zvukovým efektům (pískání, potlesk), užití ortografie v titulkování
d) Zvukový kód – diegetický, nondiegetický, dialogy
e) Ikonografické kódy – symboly, piktogramy, obvykle se nepřekládají (neverbalizují) pokud nejsou doplněny o vlastní text, nebo je vysvětlující popis pro pochopení nezbytný
f) Fotografické kódy – osvětlení, užití barev, ortografie v titulkování
g) Kompoziční kódy (druhy záběrů) – záběry zblízka, záběry z bezprostřední blízkosti
h) Kódy mobility – proxemické, kinetické kódy, artikulace postav
i) Grafické kódy – psaný text v obraze, mezititulky (intertitles), nápisy (titles), texty (texts) a titulky (subtitles), podléhají instrukcím klienta
j) Syntaktické kódy (editace) – asociace scény, zápletky a narativu (str. 17-22)

Stejně jako ostatní (Delabastita1989, Gottlieb 1998, Chaume 2004) logicky i Zabalbeascoa (2008, str. 21-37) uvádí čtyři druhy informačních kanálů (dva druhy kódů a dva druhy komunikačních kanálů). Zároveň se zabývá definicí prototypického audiovizuálního textu.

4 Prototypický audiovizuální text

Zabalbeascoa (2008) předkládá základní kritéria prototypického audiovizuálního textu:

1) Verbální, non-verbální, vizuální a audio prvky jsou všechny stejně důležité.

Toto kritérium popisuje jako kombinaci verbálních, neverbálních, akustických a vizuálních prvků, které mají stejnou míru důležitosti. Jedná se o druh komunikace, ve které uživatelé textu využívají své smysly, konkrétně svůj zrak (sledování scény a čtení textů) a sluch (k poslechu řeči a jiným zvukům) během vnímání audiovizuálního textu. Zároveň podotýká, že audiovizuální tvorba nemusí být nezbytně předávána prostřednictvím obrazovky, a lze tak zahrnout do obecné teorie AVT i jevištní produkce.

2) Jednotlivé prvky se navzájem doplňují, tvoří komunikační celek, a byly vytvořeny/vybrány jako součást daného konkrétního celku.

Jednotlivé prvky jsou v podstatě komplementární a jako takové je lze považovat za vzájemně neoddělitelné, aby došlo k naplnění cíle v rámci dané komunikační události. Byly vytvořeny nebo vybrány jako nejvhodnější specificky pro daný audiovizuální text. Prvky se tak vzájemně doplňují a nejdůležitějším je následně vztah mezi jednotlivými prvky, který příjemcům umožňuje výslednou interpretaci.

3) Tři fáze produkce: a) pre-produkce, b) produkce, c) post-produkce

Existují tři hlavní fáze produkce: a) pre-produkce (psaní scénářů, výběr obsazení, zkoušky atd.) b) produkce (zahrnuje režii, kamerové záběry, masky a herecké výkony); c) post-produkce (editace a střih). Tradičně se při překladu audiovizuálních děl považuje obrazová složka a zvukové efekty za neměnné, „nedotknutelné“ (str. 24-25). V dnešní digitalizované době se však setkáváme právě s úpravami, které ovlivňují prvky běžně vzniklé ve fázi post-produkce či přímo produkce. Například převod vizuálních verbálních prvků v původně japonském animovaném pořadu Doraemon, které rozebírá podrobněji Chaume (2016).

Chaume (2016) uvádí, že bylo potřeba do značné míry přiblížit japonský text americkým divákům, nahrazením původního textu v nadpisech známkovaných

testech. Psaný text v obraze byl nahrazen, například Chaume (2016) uvádí, že došlo k nahrazení japonských názvů obchodů variantami v angličtině, aby došlo k přiblížení textu dětem, které by neměly možnost původnímu japonsky psanému textu porozumět. Chaume (2016) považuje tuto strategii za proces domestikace, v rámci zachování vlastní kultury a vyloučení zahraničních vlivů a hodnot (str. 73-79).

Dále poukazuje na problém ikonicity v audiovizuálním překladu. Audiovizuální text je utkán z kódů, které spolu společně a souběžně vytváří význam. Způsob, jakým jsou dané prvky v audiovizuálním textu uspořádány utváří „sémantickou strukturu“, kterou divák následně rozplétá, aby se úspěšně dobral zamýšleného významu autora. Cílem překladatele by tak mělo být zejména rozpletení onoho zamýšleného významu a funkce či pozice jednotlivých kódů, jak v izolaci, tak pak obzvláště v jejich provázanosti. A měl by usilovat o sémiotický překlad (adaptaci) (Chaume 2016, str. 75).

Pro překladatele je nezbytně nutné uvědomovat si, přítomnost, začlenění a funkci všech lingvistických i extralingvistických kódů, protože pokud překladatel nebere v úvahu všechny využité sémiotické kódy autorem, může docílit pouze částečného, a tedy neúplného překladu. Chaume (2016) předkládá jako možné řešení pro problémy související s ko-referencí více sémiotických kódu v podobě transkreace, kdy se jeden či více původních sémiotických kódů upraví a přizpůsobí okolnostem. V rámci lokalizace je pak teoreticky možné transkreovat všechny využité sémiotické kódy (str. 80-81).

Obrazový materiál tak tedy není fixní a neměnitelný, pokud se jedná o vizuální verbální prvky, díky přechodu audiovizuální tvorbu k digitálním médiím, lze v rámci postprodukce využívat informační kanály a jejich kombinace s menším důrazem na vizuální nonverbální kód a akustický verbální kód. Díky pokroku v technologiích se tedy použití informačních kanálů vyrovnává, dostávají se více do středu a přibližují se tak k Zabalbeascoavě prototypickému audiovizuálnímu textu. Zároveň je i pro překladatele přístupnější zpracování vizuálních verbálních prvků, které tak lze také v obraze zpracovat věrněji originálu, a nejen ve formě titulků pod obrazem, či vytvoření postavy vypravěče v rámci dabingu, který divákům vizuální verbální prvky zprostředkoval jejich přetlumočením

z vizuálního kódu do akustického při zachování verbality prvků. Roli tohoto vypravěče často zastupuje dabér/ka jedné z postav.

Prototypický audiovizuální text by tedy obsahoval prvky ze všech kombinací informačních kanálů ve vyváženém množství, které dohromady utváří výsledné audiovizuální dílo. Obvykle se ve filmu setkáváme s převahou využití kombinace vizuálního non-verbálního kanálu a akustického verbálního kanálu. Ostatní kanály mívají spíše doprovodnou a doplňující funkci. Jako příklad převahy jednoho z kanálů můžeme uvést němé filmy, kde jednoznačně převažují prvky vizuálního non-verbálního kódu, akustický verbální kód není zastoupen, jeho místo obvykle zcela nahrazuje doprovodná hudba a dialogy jsou zpracovány ve stručné a zkrácené verzi formou narážek prostřednictvím mezititulků.

Každý klasický současný film má samozřejmě akustickou (audio) i vizuální (video) složku, a jedná se vždy jen o určitý poměr využití informačních kanálů. Tyto informační kanály lze jako sémiotické systémy vnímat odděleně, ale verbální složku je třeba vnímat v souladu s akustickou a vizuální složkou jako jeden celek, který utváří filmové nebo televizní dílo, a jako takový celek je také třeba jej interpretovat. V takovém případě je nutný holistický přístup, kdy překladatel zohledňuje a zpřístupňuje budoucím divákům všechny obsažené informace bez ohledu na použitý informační kanál či jejich kombinaci. Překlad pouze jednoho z kanálů, nejčastěji se jedná o verbální akustickou složku (dabing, případně standardní uzavřené titulky), může vést k chybám a nepřesnostem, které narušují plynulost a smysl daného díla. Překladatel tak navíc ochuzuje cílové diváky o uvedené informace, které jsou v některých případech stěžejní až nezbytné pro pochopení významu a/nebo souvislostí. Vynechání jakékoli ze složek může vyústit v chybnou interpretaci díla diváky. Původní dílo bylo záměrně vytvořeno jako soubor prvků a částí, které se navzájem doplňují, jedná se tedy v jistém smyslu o jakousi koláž či mozaiku. Při překladu takového typu díla je tedy nutné opravdu převést do cílového jazyka všechny části této mozaiky, které teprve ve vzájemné kombinaci utváří konečný obraz, i když se v některých případech mohou zdát zbytečně redundantní. Bohužel se většinou setkáváme právě s překladem audiovizuální tvorby pouze na úrovni dabingu, což se stalo určitým trendem vzhledem k nedostatku technických možností v dobách

minulých. Přesto, že v dnešní době už technický pokrok umožňuje přistupovat k překladu audiovizuální tvorby holisticky, najdeme i v současné době překladatele, kteří překládají pouze onu verbální akustickou složku a činí tak na základě požadavků svých zadavatelů. Důvody zadavatelů jsou do určité míry pochopitelné, protože obvykle jednají za účelem úspory nákladů, úspory času nebo přílišné technické náročnosti (kdy využití specializovaného vybavení či pracovníků většinou vede ke zvýšení nákladů). Navíc vzhledem k technické náročnosti překladu vizuálních verbálních prvků před přechodem k digitalizaci byl převod takových prvků do podoby animovaných integrovaných titulků naprosto vyloučen. V současné době vzniká většina textových informací v obraze v rámci postprodukční fáze, vzniká tedy rovnou v digitalizované podobě, a tak dnes už není zas takový problém získat originální materiály bez nutnosti nahrazovat původní obraz CGI.

5 Titulky

Mezititulky (Intertitles) se často považují za prapůvodce titulků v dobách němého filmu (Díaz Cintas a Remael, 2007, str. 25-26). V dnešní době však můžeme rozlišovat již poměrně značné množství různých druhů titulků. Foxová (2018) uvádí například titulky pod obrazem (subtitles), titulky v obraze (captions) a nápisy (displays), ke kterým lze do výčtu také bezpečně přidat titul filmu, úvodní a závěrečné titulky, prolog či epilog. Například Delabastita (1989) do vizuálních verbálních prvků zahrnuje právě i rámcové struktury kinematografické tvorby, např. právě úvodní a závěrečné titulky (str. 198).

Titulky pod obrazem lze definovat jako klasicky typ titulků, se kterými se setkává většina diváků v podobě mezijazyčného převodu. Jejich přiznaná povaha (overt) je vystavuje častému porovnávání s originálem a následné kritice (Fox 2018, str. 10). Titulky v obraze jsou vlastně integrované titulky, které jsou součástí obrazu a děje, často jsou pro odvíjení děje nepostradatelné. Nápisy jsou jakékoli textové podněty v obrazovém materiálu, ve kterém sehrávají roli již během fáze natáčení záběrů. Může se jednat například o názvy ulic, dopravní značky, dopisy či novinové titulky (Fox 2018, str. 10).

5.1 Otevřené a uzavřené titulky

Vizuální verbální prvky (VVP) jsou příkladem využití vizuálního kanálu a verbálního kódu. V případě vizuálních verbálních prvků lze předpokládat, že jsou podobně jako titulky do jisté míry omezeny počtem znaků (zejména volným prostorem v obraze, kdy se tradičně umisťují do spodní či případně horní části obrazu, dobrou čitelností v případě, že by text byl příliš zhuštěn), a také časovým rámcem pro zobrazení vizuálních verbálních prvků. V rozporu s tímto předpokladem jsou však například vizuální verbální prvky v japonských televizních pořadech. Využití vizuálních verbálních prvků v japonské kultuře je značně specifické. Jedná se otevřené titulky (captions), které doplňují či komentují aktuální dění na televizní scéně, nejsou však součástí původního narativu, ale jsou přidány dodatečně v rámci svobody post-editace. Sasamotová

(2016) uvádí, že tyto otevřené titulky nejsou na rozdíl od uzavřených titulků (subtitles) omezeny umístěním v obraze, počtem znaků ani délkou časového rámce pro zobrazení (str. 2). Gottlieb (1998) definuje otevřené titulky jako neoddělitelnou „fyzickou“ součást filmu. Uzavřené titulky jsou k dispozici dle přání a rozhodnutí diváka (str. 247).

5.2 Autorské titulky

V západní a evropské kultuře se s vizuálními verbálními prvky se můžeme v audiovizuální tvorbě setkat často v podobě titulků v obraze, které jsou plnohodnotnou a zejména původní součástí autorského narativu (OST – on screen title, například při uvedení scény), záběrů na nápisy, televizní vysílání či psané texty, atd. Stále častěji se ale setkáváme s využitím těchto vizuálních verbálních prvků například k přenosu informací, které by byly buď obtížně čitelné (displeje menších elektronických zařízení, např. mobilů), či vlastní myšlenky postav, které zůstávají před ostatními postavami nevyřčené a jsou tak zdánlivě sdíleny pouze „soukromě“ s divákem, který je tak účinněji vtažen do děje a získává jakousi výhodu v náhledu do vnitřních myšlenkových pochodů dané postavy. Tyto vizuální verbální prvky se tak stávají spolu s technickými pokroky určitým způsobem, jak zprostředkovat divákovi alespoň jistou míru interaktivity a předat diegetické nebo extradiegetické informace nezbytné pro pochopení nebývale komplexního či nelineárního narativu, které v rámci přidané hodnoty navozují mezi autory audiovizuálního díla a jeho konzumenty určitý pocit sounáležitosti prostřednictvím vyvolání pocitu exkluzivity obdržených informací v porovnání s diegetickými postavami díla. Pérez González (2012, str. 14) je právě z těchto důvodů označuje za „autorské titulky“.

5.3 Dynamické titulky

Dynamické titulky se mění s proměnlivou dynamikou autorského narativu (Pérez González 2012). Odpadá nutnost synchronizace s artikulací postav.

Naopak je zásadní úhel kamery, vzdálenost a ostrost obrazu (novinové titulky apod.) Adice titulků do jisté míry omezuje míru přijatých vizuálních informací (str. 15). V České republice se tradičně upřednostňuje dabing.

Gottliebovo rozlišení času produkce v originálním jazyce a času prezentace v cílovém jazyce (1998):

a) T1 – čas produkce originálu
b) T2 – čas prezentace originálu
c) T3 – čas prezentace překladu

Pokud jsou T2 a T3 shodně dlouhé, jedná se o překlad synchronní, v opačném případě je překlad nesynchronní. Dynamické titulky mohou v tomto případě dosáhnout synchronicity (str. 245).

5.4 Normy

Titulky mají své normy, pravidla, kterými se musí překladatel řídit, aby byly titulky po přeložení použitelné a efektivní. Pokud se ale jedná o specifické typy titulků, nepodařilo se mi dohledat žádnou konkrétní normu, kterou by se překladatel musel řídit při jejich převodu. Klasicky je k dispozici norma pro standardní titulky pod obrazem, kterou nejlépe shrnuje Miroslav Pošta (2012, str. 35-53):

Stylistická omezení

Titulky by měly stylisticky odpovídat jazyku originálního textu, v některých případech může být třeba zvolit odpovídající míru nespisovnosti a mluvnosti, v závislosti na specificitě projevu daných postav.

Typografická omezení

V případě psaného textu je třeba dodržovat pravidla českého pravopisu a typografie (dodržování čárek, užívání dvojteček, středníků či apostrofu, formát psaní data a času), pozice slov na konci řádku (nesmí se jednat o předložky, zkratky, čísla s jednotkou). V rámci užití fontu je nejčastěji preferováno bezpatkové proporční písmo, které se snáze čte a je ekonomičtější k místu na

obrazovce/plátně. Foxová (2018, str. 41-42) dokonce uvádí, že už layout textu v obraze a zvolený fontem je součástí identity filmu. Při překladu těchto animovaných titulků je tedy nutné zachovat layout, zvolený design, font, efekty apod., aby zůstala identita filmu nejen zachována, ale také pochopena a předána do cílového jazyka.

Prostorová omezení

Povolený počet znaků na řádek se liší u titulků překládaných pro kina, pro televizi, v DVD či jiné distribuci. V televizním vysílání se obvykle pohybuje maximální počet znaků mezi 30 až 37 znaky na řádek včetně mezer. Pro distribuci v kinech a na DVD je většinou maximální počet 40 znaků na řádek. Umístění na plátně či obrazovce se vymezuje ve vzdálenosti „alespoň 10 % šířky, resp. výšky plátna či obrazovky od okrajů“ (Pošta, 2012, str. 43). Titulek by neměl mít více jak dva řádky.

Časová omezení

Titulky jsou omezeny začátkem a koncem repliky, ke které se vztahují, střihu mezi jednotlivými scénami. Zároveň je třeba titulek zobrazit na dobu dostatečně dlouho k jeho pohodlnému přečtení, ale neměl by jej zase zbytečně obtěžovat svou přítomností i v případě, že již není potřebný. V každém případě ale závisí délka zobrazení na počtu znaků a čtecí rychlosti. Pošta (2012, str. 52) uvádí standardní čtecí rychlost 12 znaků za vteřinu, případně 17 znaků za vteřinu v případě nutnosti vyšší čtecí rychlosti. Díaz Cintas (2007) uvádí, že normy pro čtecí rychlost titulků se liší v závislosti na cílové zemi či produkční společnosti, ale obecně se užívá tzv. „pravidlo šesti vteřin“, toto pravidlo stanovuje, že dva celé řádky titulků by měly být zobrazeny po dobu šesti vteřin, což divákovi umožňuje komfortně přečíst titulky a zároveň věnovat pozornost dění v obraze. Pošta (2012, str. 53) v závěru své kapitoly uvádí, že „tyto obecné zásady platí i pro další druhy titulků“.

V případě integrovaných, autorských nebo chcete-li animovaných titulků se nabízí podle těchto norem řídit, nebo se jich alespoň orientačně držet. Pokud ale porovnáme čtecí rychlost (tedy počet znaků za vteřinu), kterou bychom museli zvládat k přečtení některých, například novinových článků, jistě bychom zjistili,

že bez možnosti si obraz na chvilku pozastavit bychom příliš neuspěli. V takovém případě se nabízí argument, že autoři stejně původně zamýšleli, že si diváci přečtou pouze novinový titulek a zbylým obsahem článku se již nebudou zabývat. Pak ale vyvstává otázka, jaký má smysl dávat do záběru text, který si nemá divák číst. To by pak veškerý text prezentovaný s tímto záměrem nemusel vlastně vůbec být textem se smysluplným obsahem a mohl by být jednoduše nahrazen textem lorem ipsum. Tento „neprimární“ text tak plní funkci doprovodného materiálu, který slouží k dotvoření dojmu či atmosféry.

6 Využití vizuálních verbálních prvků v audiovizuální tvorbě

Titulky k uvedení scény (Prolog)

Historicky se můžeme s vizuálními verbálními prvky setkat již od dob němého filmu, kdy mezititulky (intertitles) plnily funkci dialogů či úvodu scény a kontextu. V současné době, kdy je již film ozvučen a nese s sebou dialogy v akustické verbální podobě, není jejich využití pro přenos dialogů nutný, přesto se v některých filmech upotřebí jako umělecká narativní forma. Variací na tyto mezititulky můžeme považovat například titulky v obraze před zobrazením vlastní scény, které slouží k uvedením historického kontextu či vymezení místa a času zasazení děje ve filmu. S tímto druhem použití se můžeme setkat například v úvodu série *Star Wars: Epizoda IV – Nová Naděje* (1977, Star Wars: Episode IV – A New Hope), kde se objevuje věta: „A long time ago, in a galaxy far far away…“, která je zároveň snad jednou z nejcitovanějších i nejparodovanějších vůbec, nebo v úvodu filmu *Gladiátor* (2004, Gladiator), ve kterém je divák uveden do historického kontextu, místa a času děje filmu:

> At the height of its power the Roman empire was vast, stretching from the deserts of Africa to the borders of Northern Egland. Over One quarter of the world's population lived and died under the rule of the Caesars. In the winter of 180 A.D., Emperor Marcus Aurelius' twelve-year campaign against the barbarian tribes in Germania was drawing to an end. Just one final stronghold stands in the way of Roman victory and the promise of peace throughout the Empire.

Po chvíli je divák logicky uveden na bitevní pole, kde se má tato poslední velká bitva Římského impéria odehrát, a ještě je ujištěn prostřednictvím titulkem v obraze, že se správně domnívá, a úvodní scéna se opravdu odehrává v Germánii.

Úvodní a závěrečné titulky

Nejklasičtějším typem využití vizuálních verbálních prvků v audiovizuální tvorbě bývají zpravidla úvodní a závěrečné titulky filmu či seriálu. Úvodní titulky nás seznamují s představiteli hlavních rolí, samotným názvem filmu či seriálu, případně také názvem epizody. Dále se v úvodních titulcích vyskytují

jména autorů (producenti, scénáristé, režiséři, autoři hudby či knižní předlohy nebo námětu). Závěrečné titulky následně doplňují širší okruh členů obsazení (obsazení vedlejších hostů nebo zvláštní herečtí hosté a camea) a štábu (osvětlení, kamera, střih, kostýmy, osoby zodpovědné za obsazení). V některých případech mohou být úvodní či závěrečné titulky také zdrojem humorných doplňků. Například v případě filmu *Žhavé výstřely* (1991, Hot Shots!) se v závěrečných titulcích objevují výherní čísla do loterie nebo recept na sušenky či polevu. Jako další příklad můžeme uvést film *Připoutejte se, prosím!* (1980, Airplane!), kde si mezi čtením jmen členů štábu můžete oprášit své literární či historické znalosti:

Author of A Tale of Two Cities	Charles Dickens
…	
Best Boy (Electric)	Frank McKane
Worst Boy	Adolf Hitler

Humor v závěrečných titulcích je poměrně častým nástrojem tvůrců, jak udržet diváky v kinech či u obrazovek, pokud možno co nejdéle, často se tento prostor využívá k uvedení nepovedených nebo dodatečných scén, jako příklad uveďme slavnou scénu se shawarmou na konci filmu *Avengers* (2012, The Avengers).

Nápisy, informační a reklamní sdělení (displays)

Autoři také využívají vizuální verbální prvky ke sdílení diegetických a extradiegetických informací. Diegetické informace jsou dostupné postávám ději stejnou měrou jako divákovi. Často se jedná o různé nápisy, informační cedule či reklamní billboardy. Podobné vizuální verbální prvky se objevují například ve filmu *Suprhrdina* (2008, Superhero Movie), kdy hlavní protagonista zakleje na křižovatce ulic Oh Street a Shit Avenue, s čímž je divák srozuměn záběrem na označení ulic na sloupu. Další příklad lze nalézt ve filmu *Constantine* (2005, Constantine), hlavní postava je schvácena kašlem nedlouho poté, co se dozví, že trpí rakovinou plic a dlouhý život ho nečeká. Na ulici vidí billboard:

> Time is running out…to buy a new Chevy.

Z výše uvedených informačních cedulí lze uvést příklad z filmu *Gothika* (2003, Gothika), kde se pří průchodů věznicí dozvídáme:

You are now leaving MAIN PRISON

Novinové články (displays)

Dalším typem diegeticky sdílených vizuálních verbálních prvků jsou novinové články a výstřižky. Ty často svým rozsahem překračují časové možnosti diváka si text přečíst v celé délce, očekává se, že divák soustředí svou pozornost na nejdůležitější části textu, ty jsou většinou zvýrazněny jinou velikostí, barvou nebo stylem fontu, tak jako tomu je u skutečných novinových článků, kde má prvotně upoutat čtenářovu pozornost hlavní titulek či fotografie, a následně, pokud je tématem zaujat, si článek přečte. Příkladem novinových výstřižků a článků je například opět již uváděný film *Gothika* (2003, Gothika):

DOCTOR SLAUGHTERED: WIFE UNDER ARREST

Nebo dalším z příkladů může být humorné pojetí tohoto případu využití vizuálních verbálních prvků ve formě novinových článků ve filmu *Utopenec na útěku* (1998, Wrongfully Accused), kdy hrdina prochází novinové výstřižky ve fotoalbu:

This Isn't the Story You Want

By Lisa Francescato

Staff Writer

The National News Press has reported that this is not the story you want. You may read the whole thing and find out then that it is not this article that you want to read but really that the article that you were searching for was at another location.

So please do not continue to read this article, just believe when we tell you that this is seriously is not story that you want. (…)

So please, continue on to another article, this is not the story you want. There will be other thoughts to occupy you there. Maybe those thoughts might be better than the ones uncovered here.

This is not the story you want.

Dopisy a elektronická komunikace (displays)

Velice častým motivem a způsobem prezentace vizuálních verbálních prvků jsou dopisy, ať už ručně psané, či psané na počítači elektronicky v podobě emailu či krátké textové zprávy. Ve filmech se lze setkat s všemi třemi variantami.

Například ručně psané dopisy se objevují ve filmu *Dům u jezera* (2006, The Lake House), ve kterém si hlavní protagonisté vyměňují ručně psané dopisy a vzkazy prostřednictvím schránky domu u jezera:

> Can this be happening?
>
> Why not?

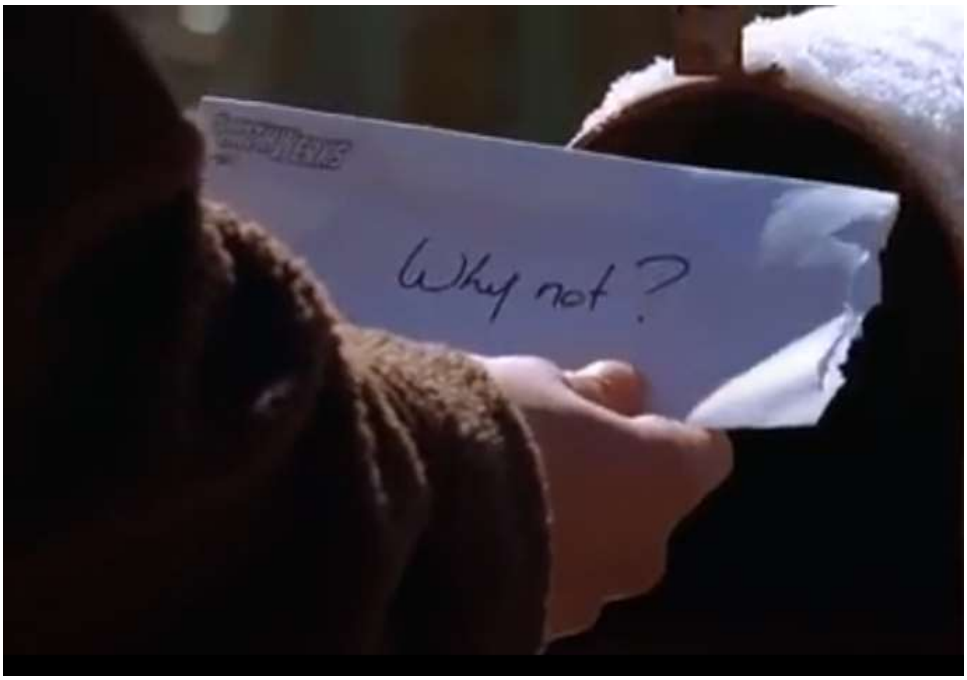

Obrázek 1: Dům u jezera 2006

Nebo také ve filmu *Utopenec na útěku* (1998, Wrongfully Accused) ve formě milostného dopisu muži s větším množstvím protéz:

> My dearest one-armed, one-eyed, one-legged Sean, how I miss. When will you be back?

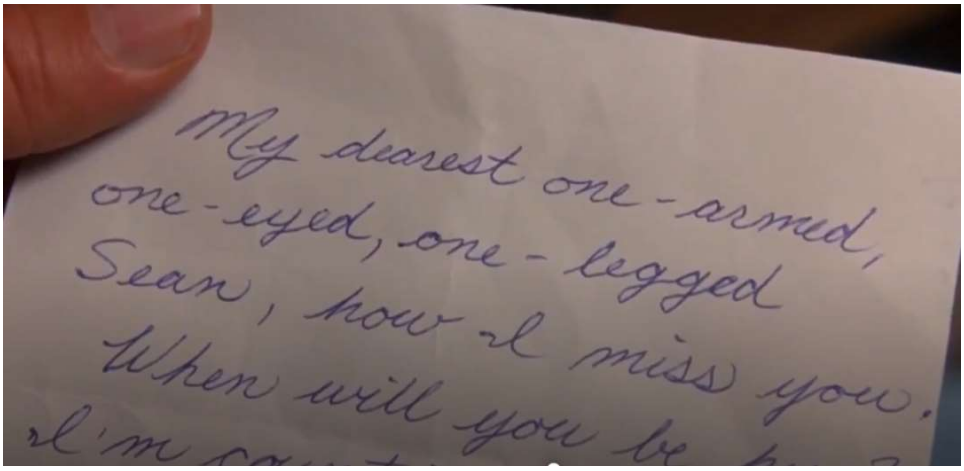

Obrázek 2: Utopenec na útěku 1998

Naopak s emailovou komunikací se můžeme setkat v *Deníku Bridget Jonesové* (2001, Bridget Jones‘s Diary):

> Message Mr. Cleaver. Am appalled by message. Skirt was demonstrably neither sick nor absent. Appalled by management's blatantly size-ist attitude to skirt. Suggest management sick, not skirt!

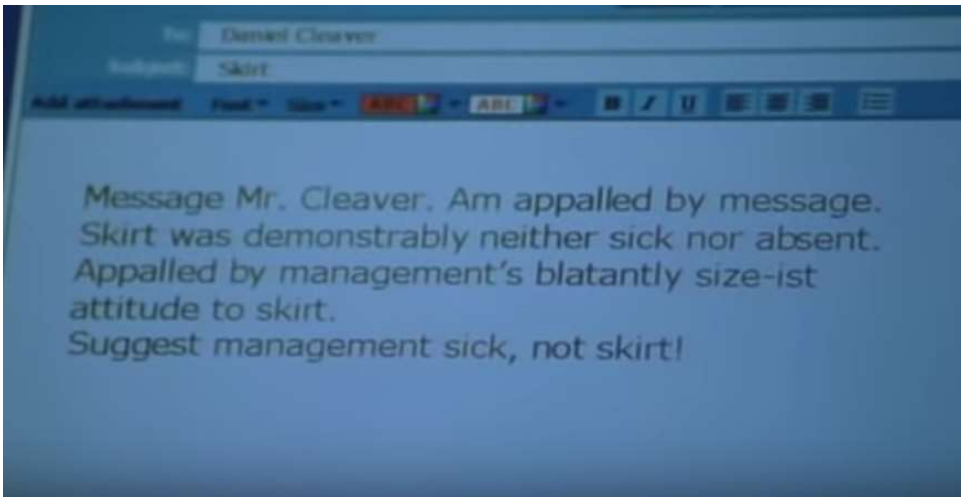

Obrázek 3: Deník Bridget Jonesové 2001

Jako příklad pro SMS zprávy si můžeme uvést dobře známé zpracování *Sherlocka* (2010) nebo remake *House of Cards* (2012).

Vzhledem k větším množství textu jak v novinových článek, tak v dopisech, u kterých je ještě čitelnost dále ztížena rukopisem, bývají obvykle tyto vizuální verbální prvky doplněny o akustickou verbální složku, ve které obsah sdělení předčítán nebo alespoň shrnut. Vizuální verbální prvek se tak často dostává do podpůrné a doplňující funkce.

Deníky, myšlenky (displays/captions)

S ohledem na sdílení extradiegetických informací s divákem se setkáváme v audiovizuální tvorbě většinou s deníkovými zápisy, vyjádřením vlastních myšlenek, nebo s poznámkami či postřehy postavy nebo vypravěče.

Dobrým příkladem deníkových zápisů sdílených s divákem je již zmiňovaný film *Deník Bridget Jonesové* (2001, Bridget Jones’s Diary) ve kterých divákovi sděluje své pocity, myšlenky a vyprávění příhod ze svého života:

Jan 1st 136lbs

Alcohol units ~~30~~ 50

Cigarettes 42

Resolution number one: Obviously will lose twenty pounds. Number two: Equally important, will find sensible boyfriend to go out with and not continue to form romantic attachment to any of the following: alcoholics, workaholics, commitment phobics, peeping-toms, megalomaniacs, emotional fuckwits or perverts. And especially will not fantasize about a particular person who embodies all these things.

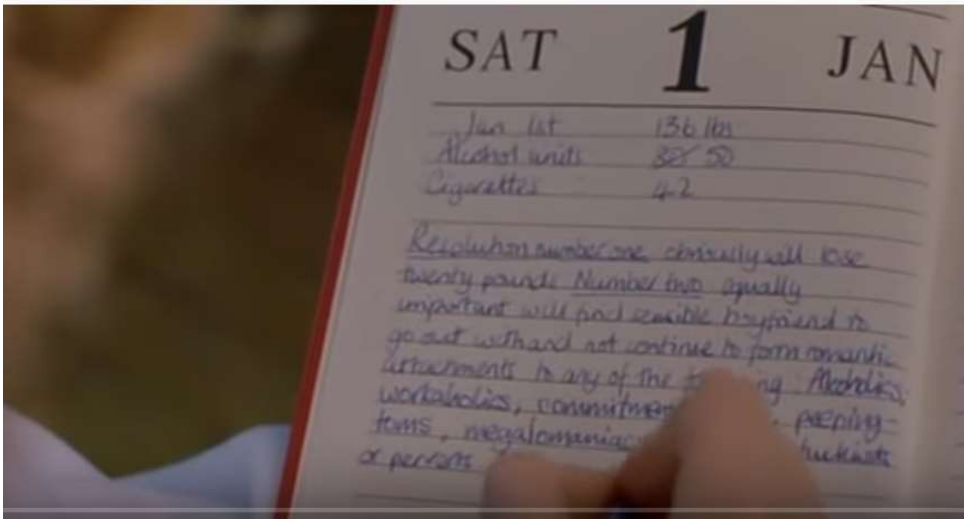

Obrázek 4: Deník Bridget Jonesové 2001

Příkladem pro poznámky postav nebo vypravěče je například seznam možností, jak přelstít rodiče, že nemůžete daný den do školy ve filmu *Volný den Ferrise Buellera* (1986, Ferris Bueller's Day Off):

FAKING OUT PARENTS

1. Fake a Stomach Cramp
2. Moan and Wail
3. Lick Palms

Obrázek 5: Volný den Ferrise Buellera 1986

A v neposlední řadě se také extradiegetické vizuální verbální prvky využívají také ke sdílení myšlenek postav, jako příklad si opět uveďme *Bridget Jonesovou: S rozumem v koncích* (2004, Bridget Jones: The Edge of Reason) ve scéně u kadeřníka před banketem právní komory, a následnou nespokojenost s výsledkem kadeřnického umu:

> I am totally fabulous!
>
> I am totally fucked!

Dále se vizuální verbální prvky ve velké míře vyskytují v populárním britském seriálu *Sherlock* (2010, Sherlock). Divákovi se zprostředkovává vnímání místa činu z pohledu mysli vyšetřovatele, kdy vidí v prostoru informace o možných stopách po pachateli. V jedné ze scén první epizody vidíme titulek v obraze, v podobě slovníkového hesla, když se záběr kamer obrátí proti Sherlockovi, vidíme titulek zrcadlově otočený a je tak zřejmé, že Sherlock nejen o daných věcech přemýšlí, ale zároveň si z nich zpracovává určitý mentální obraz a titulek se tak volně vznáší v prostoru, dokud jej Sherlock nezamítne jako nerelevantní a titulek se rozplyne.

Obrázek 6: Sherlock 2010

Z hlediska pohledu kamery lze vizuální verbální prvky roztřídit do několika hlavních skupin: a) přímý záběr, b) přímý záběr zblízka, c) titulek v obraze/prostoru, d) titulek nahodile v obraze/prostoru, e) animovaný titulek.

Přímý záběr je takový, ve kterém je text viditelný a čitelný, ale zároveň se dělí o záběr s dalšími prvky v obraze (například na obr. 5).

Přímý záběr je zblízka, je záběrem, který detailně zabírá daný text a umožňuje tak jeho dobrou čitelnost, ostatní obrazové podněty jsou více či méně upozaděny (obr. 3).

Titulkem v obraze/prostoru rozumíme titulek, který je součástí scény, které výrazně nedominuje (obr. 6).

Titulek nahodile v obraze/prostoru je přítomný na scéně, je patrný, dobře viditelný a poměrně i čitelný, ve scéně je ale spíše upozaděn a je spíše na divákovi, zda mu bude věnovat pozornost.

Příkladem animovaného titulky je takový, který je doplněn o efekty, přechody, který se proměňuje v čase či pohybuje v prostoru. Takové titulky jsou hojně využívány právě v seriálu *Sherlock* (obr. 6)

6.1 Překladové strategie při převodu vizuálních verbálních prvků

Foxová (2018) uvádí následující možné strategie při převodu vizuálních verbálních prvků: a) omise, b) verbalizace titulky (subtitles), c) substituce, d) [akustická] verbalizace, e) adice dodatečných scén (str. 49).

- **Nepřekládat**

Pokud se jedná o vlastní jména, či snadno vydedukovatelné informace. V české tradici se touto strategií nepřekládání VVP řídí značně velká část překladatelů, případně zadavatelů, nejčastěji se totiž vizuální verbální prvky obsažené v audiovizuální tvorbě nepřevádí v dabingových verzích žádným způsobem, tedy ani akustickou verbalizací či za pomoci jednoho z několika druhů titulků, nebo alespoň určitá část z obsažených VVP, jako příklad uveďme filmy *Utopenec na útěku* (1998, Wrongfully Accused), *Gothika* (2004, Gothika), nebo seriál *Čas čarodějnic* (2018, A Discovery of Witches).

- **Převést prostřednictvím titulků pod obrazem**

Asi nejčastější řešení, v případě, že je třeba vizuální verbální prvky zohlednit, nebo je jejich převod součástí zadání, a také v případě, že probíhající dialogy neumožňují verbalizaci.

- **Převést substitucí**

Vizuální verbální prvek je zcela nahrazen textem v cílovém jazyce, ideálně v souladu se zachováním fontu, stylu a efektů původního titulku. Jedná se o nejideálnější řešení, pokud je ovšem jeho realizace možná. Foxová (2018, str. 53) do této strategie zahrnuje i převod vizuálního verbálního prvku „vytvořením nového prvku, který původní imituje“. V tomto úplně nesouhlasím, protože v takovém případě se nejedná o vlastní substituci, ale spíše adici se souběžnou koexistencí původního vizuálního verbálního prvku.

- **Převést (akustickou) verbalizací**

V české překladatelské tradici asi jedno z nejrozšířenějších řešení, které působí elegantněji než užití titulků pod obrazem, zároveň ale podléhá omezení v případě, že v dané scéně zrovna probíhá dialog. Verbalizaci obvykle zprostředkovává jedna z postav, anebo *dabér vypravěč*. Tato strategie byla například zvolena u některých VVP obsažených ve filmech *Utopenec na útěku*

(1998, Wrongfully Accused) a *Gothika* (2004, Gothika). V případě, že zvuková stopa je v danou chvíli již obsazena, volí se většinou převod titulky.

- **Převést v dodatečných scénách**

Foxová (2018) jako ojedinělý případ uvádí německé zpracování Disneyho pohádek. Kdy se v dodatečných scénách snažil autor těchto scén, co nejvíce přiblížit stylu a identitě originálu, aby nepůsobily přidané scény rušivě (str. 55). Jedná se o velice ojedinělou strategii, která dle mého názoru až hraničí s porušováním autorských práv.

7 Případová studie: BBC Sherlock

Bohatým zdrojem právě výše uváděných využití vizuálních verbálních prvků ve formě animovaných titulků je britský seriál BBC Sherlock, který zpracovává téma populárních knih Sira Arthura Conana Doylea o brilantním detektivovi Sherlocku Holmesovi, který řeší případy za pomoci svého přítele doktora Watsona, avšak na rozdíl od knižní předlohy je děj seriálu zasazen do současnosti (s výjimkou speciálního vánočního dílu). Tento seriál je na českém trhu uveden ve třech různých oficiálních dabingových verzích, z nichž jedna byla zpracována pro vysílání České televize, druhá pro vysílání na kanálu AXN, a třetí pro Filmbox.

7.1 Informace o seriálu

Seriál Sherlock z produkce BBC je založen na knižním zpracování příběhů o detektivu Sherlocku Holmesovi a jeho příteli Dr Johnu Watsonovi od Sira Arthura Conana Doylea. Nápad zasadit děj do současného Londýna a námět zpracovali Steven Moffat a Mark Gatiss, kteří se také podíleli například na známém britském pořadu *Doctor Who* (Pán času). Hlavní role Sherlocka a Dr Watsona ztvárnili Benedict Cumberbatch a Martin Freeman.

K dnešnímu datu bylo odvysíláno třináct epizod, z nichž jedna (*The Abominable Bride*, 2016) je dějově zasazena do Viktoriánského období původní knižní předlohy, ostatních dvanáct se odehrává v Londýně let 2010-2017. Vzhledem k posunu děje do současnosti bylo třeba do příběhu začlenit současné technologie, zejména internet, sociální sítě, současné kriminalistické metody a soudobé technologie (mobilní telefony, počítače).

Sherlock Holmes

V uvedeném zpracování námětu je Sherlock Holmes v porovnání s knižní předlohou, muž mladšího věku mezi dvaceti pěti až třiceti lety, vystudovaný chemik se smyslem pro vše racionální a logické. Postava Sherlocka Holmese byla vždy z povahy vynalézavá, všímavá a pohotová, je tedy zcela pochopitelné,

že jeho postava zasazená do současnosti využívá všech dostupných zdrojů, zejména přístupu na internet a k moderním technologiím, z nichž můžeme uvést například mobilní telefon či počítač. Namísto původních „dětí z ulice“ využívá tento Sherlock Holmes jako svou informační síť londýnské bezdomovce a již zmiňovaný internet. Prostřednictvím svého blogu také uveřejňuje své studie, například o různých druzích tabáku či metodě dedukční. Sám sebe popisuje jako „vysoce funkčního sociopata“, který pokulhává v sociální a emoční inteligenci. Svého spolubydlícího, přítele a kolegu při vyšetřování případů, Dr Johna Watsona označuje za myšlenkového světlonoše, který mu pomáhá poutat jeho pozornost správným směrem.

Dr John Watson

Dr Watson je v přibližně shodném věku jako Sherlock Holmes. Zároveň absolventem medicíny a veteránem z nasazení v Afghánistánu, kde působil jako vojenský lékař, než byl propuštěn po zranění v boji. Svou empatickou povahou vyvažuje Sherlockův chladný analytický přístup.

7.1.1 Informace o dabingu

Dabingová verze pro Českou televizi

V českém znění: Vojtěch Dyk - Benedict Cumberbatch (Sherlock Holmes), David Švehlík - Martin Freeman (Dr. John Watson), Filip Blažek - Rupert Graves (inspektor Lestrade), Libuše Švormová - Una Stubbs (paní Hudsonová), Jitka Ježková - Louise Brealey (Molly Hooperová), Jan Vondráček - Mark Gatiss (Mycroft Holmes), Jan Maxián - Andrew Scott (Jim Moriarty), Roman Víšek (titulky), Jan Szymik (titulky)

Překlad: Veronika Kvapilová
Dramaturgie: Petr Šaroch
Mistr zvuku: Zdeněk Dušek
Grafická spolupráce: Pavla Bumbová
Asistentka režie: Hana Zapletalová

Vedoucí produkce: Markéta Vyšínová
Vedoucí dramaturg: Alena Poledňáková
Vedoucí realizace: Pavel Fuchs
Dialogy a režie: Michal Vostřez
Vyrobila: Česká televize 2014
(Převzato z dabingforum.cz)

Dabingová verze pro AXN

V českém znění: Jan Šťastný - Benedict Cumberbatch (Sherlock Holmes), David Novotný - Martin Freeman (Dr. John Watson), Vladislav Beneš - Rupert Graves (inspektor Lestrade), Libuše Švormová - Una Stubbs (paní Hudsonová), Klára Jandová - Louise Brealey (Molly Hooperová), Jan Vondráček - Mark Gatiss (Mycroft Holmes), Pavel Tesař - Andrew Scott (Jim Moriarty), Tomáš Borůvka (titulky), Ludvík Král (titulky)

Překlad: Šárka Bartesová
Zvuk: Martin Václavík
Produkce: Jana Trefná
Dialogy: Radka Přibyslavská
Režie: Vladimír Žďánský
Vyrobila: Společnost SDI Media pro AXN 2014
(Převzato z dabingforum.cz)

7.2 Zdroj dat k analýze

Zdrojem dat k analýze jsou vizuální verbální prvky přítomné v druhé epizodě třetí řady seriálu *Sherlock* S03E02 *Znamení tří* (The Signs of Three). V této epizodě probíhají přípravy a samotná svatba Dr Johna Watsona a Mary Morstanové. V úvodu jsme seznámeni s dlouhodobě nelehkým případem inspektora Lestradea o gangu bankovních lupičů, od kterého je následně odvolán Sherlockem, aby mu pomohl připravit svatební proslov. Na svatební hostině se

formou retrospektivních příběhů dozvídáme o přípravách na svatbu a případech Sherlocka a Dr Watsona, které spolu zdánlivě nesouvisejí. Sherlock ale nakonec objeví mezi jednotlivými případy spojitosti vedoucí k jednomu ze svatebních hostů, kterému kdosi usiluje o život právě na svatební hostině.

7.2.1 Výběr materiálu k analýze

Vzhledem ke skutečnosti neobvykle vysokého počtu výskytů VVP a také pro dostupnost v několika dabingových verzích v české distribuci jsem zvolila seriál BBC Sherlock (2010-2017). Na základě pilotní analýzy všech jednotlivých epizod seriálu jsem vybrala jednu konkrétní epizodu jako vhodný zdroj dat pro analýzu typu a četnosti výskytu VVP, a jejich čtecí rychlosti. V této vybrané epizodě (*Sherlock* S03E02 *Znamení tří* - The Signs of Three) je v porovnání s ostatními epizodami tohoto seriálu obsažen vyšší počet výskytů vizuálních verbálních prvků, a zejména s vyváženou mírou zastoupení jednotlivých typů vizuálních verbálních prvků, ať už z hlediska typu předávaných informací (diegetické a extradiegetické informace), nebo druhu titulků využitých pro jejich předání divákovi (animované titulky, titulky v obraze atd.) Zároveň se ve vybraném materiálu objevují VVP různého typu média, který byl k předání dané informace zvolen autory seriálu (titulky k uvedení scény, úvodní titulky, novinové titulky a články, dopisy a elektronická komunikace, vlastní myšlenky postav). Z pilotní analýzy také vyplynulo, že autor v této epizodě využil většího množství přechodových efektů animovaných titulků obsažených VVP v porovnání s množstvím použitých efektů v ostatních epizodách.

7.3 Metodika

Vzhledem k dostupnosti pouze částečných transkriptů vizuálních verbálních prvků obsažených ve vybrané epizodě (některé transkripty v anglickém originále jsou dostupné online), jsem vypracovala transkripty vizuálních verbálních prvků vyskytujících se ve vybrané epizodě seriálu a jejich překladových verzí, které mi

následně posloužily jako výchozí zdroj dat k analýze. Seriál je v české distribuci dostupný ve třech dabovaných verzích, z pilotní analýzy ovšem vyplynulo, že z hlediska překladu je však verze pro Filmbox jako zdroj dat pro analýzu redundantní, jedná se totiž o překladovou verzi shodnou s překladem pro AXN, pouze s obsazením jiných dabérů. Verze pro Filmbox tedy není v analýze zařazena, a porovnávány jsou pouze verze pro Českou televizi a televizní kanál AXN. V rámci analýzy se zaměřuji právě na převod vizuálních verbálních prvků v těchto dvou oficiálních dabovaných verzích, protože vzhledem k vysokému počtu výskytů vizuálních verbálních prvků v rámci tohoto pořadu a druhu jejich využití v rámci narativních technik je lze považovat za jeden z významně důležitých informačních kanálů pro úspěšné předání všech zamýšlených informací směrem k divákovi. Bylo tedy mým cílem zjistit, zda budou vizuální verbální prvky převedeny do cílového jazyka, ať už zcela či částečně, případně do jaké míry. Zároveň lze snadno předpokládat, že se v rámci dabingu proměnil druh informačního kanálu z vizuálně verbálního na akustický verbální. S ohledem na povahu vizuálních verbálních prvků, které mají hodně společných charakteristik s obvyklými titulky pod obrazem (subtitles) také porovnám počet znaků vizuálních verbálních prvků (integrated titles) v poměru k času jejich zobrazení, a rovněž porovnám jejich výslednou čtecí rychlost vzhledem k tradičním normám pro počet znaků titulků pod obrazem. Je možné, že vizuální verbální prvky v originálním jazyce (angličtině) nebudou odpovídat těmto normám, a že naopak budou obsahovat velký počet znaků neúměrně času zobrazení.

7.3.1 Postup analýzy

Po provedení pilotní analýzy a výběru vhodného materiálu pro následující analýzu, jsem ve zvolené epizodě seriálu zjistila všechny výskyty vizuálních verbálních prvků, počet znaků jednotlivých výskytů v poměru vůči jejich času zobrazení. Z těchto zjištěných údajů jsem následně vypočítala čtecí rychlost. Při výpočtu čtecí rychlosti bylo nutno zohlednit, která z obsažených informací zastává v příběhu, a tedy i v daném informační kontextu primární roli, například

v několika případech je divákovi prezentován záběr na stránku s novinovými články, z nichž je v rámci kontextu příběhu pro diváka relevantní pouze jeden z uvedených novinových článků, ostatní články se nepojí svým obsahem k příběhu, ale slouží jako zdroj humoru či k dotvoření scény nebo atmosféry. V takovýchto případech výskytu VVP jsem do výpočtu čtecí rychlosti zahrnovala pouze rozsah počtu znaků textu tematicky relevantního, stylisticky výrazně odlišeného, a textu prominentního vzhledem k centrální pozici v obraze. V opačném případě by došlo k výraznému zkreslení výsledných hodnot čtecí rychlosti VVP zobrazovaných souběžně, avšak s nestejnou důležitostí či relevancí ve smyslu k odvíjení děje autorského narativu.

Zjištěné výskyty vizuálních verbálních prvků jsem následně rozdělila dle typu předávané informace na diegetické a extradiegetické informace s ohledem na diegetickou nebo extradiegetickou polohu předávané informace od autora směrem k divákovi, a dále do kategorií sestavených na základě využitého média a aplikovatelnosti překladatelské strategie pro převod VVP substitucí animovanými titulky (strojově psaný text je pro převod do jiného jazyka za využití této strategie s ohledem na náročnost zachování stylu VVP značně méně náročný v porovnání s ručně psaným textem): a) ručně nebo strojově psaný text (věnování, podpisy, poznámky), b) strojově psaný text (novinové články, knižní publikace), c) strojově psaný text prezentovaný online (internetové zpravodajství, fóra), d) strojově psaný text prezentovaný v reálném čase (krátké textové zprávy přijaté či odeslané prostřednictvím mobilního telefonu, zprávy v chatovací místnosti), e) titulky v obraze sloužící k uvedení scény (vymezení místa či času děje, sdělení obsahující exkluzivní informace/myšlenky), f) úvodní a závěrečné titulky. Více informací o těchto kategoriích naleznete v Kapitole 6. Ke každé z kategorií uvádím v hlavním textu práce několik příkladů obsažených VVP v analyzovaném materiálu, zejména s ohledem na zastoupení v rámci třídění jednotlivých kategorií a upřesňuji jejich roli v kontextu děje. Repetitivní výskyty či výskyty podobného typu příkladů jsou uvedeny v transkriptu, který je obsažen v Příloze č. 1 této diplomové práce.

Vyhodnocení je provedeno vyčíslením výskytů vizuálních verbálních prvků, jejich rozdělením do kategorií a vyčíslením počtu výskytů v jednotlivých kategoriích. Dále je obsahem vyhodnocení vyčíslení počtu obsažených výskytů

VVP z hlediska jejich převodu či absence převodu v českých dabingových verzích pro Českou televizi a televizní kanál AXN. Na základě těchto číselných údajů pak vyhodnocuji, jaký druh informací je předán směrem k divákovi, v jaké míře jsou předány či naopak, a jak toto ovlivňuje možnost pochopení kontextu děje divákem. Porovnávám obě české překladové verze VVP z hlediska počtu výskytů a typu předaných informací. Ve vyhodnocení také uvádím překladatelské strategie, které byly zvoleny pro převod VVP v jednotlivých dabingových verzích, a do jaké míry odráží efekty titulků použité autorem v originálním anglickém textu vizuálních verbálních prvků. Poté se věnuji počtu znaků jednotlivých VVP originálu v poměru vůči jejich času zobrazení v obraze, na základě těchto údajů hodnotím minimální, maximální a průměrnou čtecí rychlost originálních VVP a porovnávám je s hodnotami doporučované čtecí rychlosti ve standardních titulkovacích normách. Pro lepší orientaci v rozdílech ve čtecí rychlosti, které jsou v některých případech značně odlišné, uvádím příklad čtecí rychlosti VVP, a komentuji důvody, které objektivně vedly k těmto výrazným odlišnostem ve čtecí rychlosti.

7.4 Analýza

Vizuální verbální prvky užité ve zkoumané epizodě seriálu *Sherlock* S03E02 *Znamení tří*, lze roztřídit do několika hlavních skupin v závislosti na užitém médiu: a) ručně či strojově psaný text (poznámky, věnování, podpisy), b) strojově psaný text (novinové články, knihy), c) strojově psaný text prezentovaný online (internetové zpravodajství, blogy, fóra), d) strojově psaný text prezentovaný v reálném čase (krátké textové zprávy přijaté na mobilní telefon, zprávy v chatovací místnosti), e) titulky v obraze sloužící k uvedení scény (vymezení místa či času děje) nebo obsahující exkluzivní informace (myšlenky), f) úvodní či závěrečné titulky; dále základě jejich diegetické nebo extradiegetické polohy vůči divákovi. Pro přehlednost rozděluji informace dle typu na diegetické nebo extradiegetické a následně je řadím do kategorií podle užitého média. Číslem je vždy označen anglický originál, odrážkou *ČT)* překlad pro Českou televizi a odrážkou *AXN)* překlad pro televizní kanál AXN. Malá a

velká písmena jsou zachována, stejně jako případné nedostatky textů. Označení *(...)* symbolizuje pokračování rozsáhlejšího textu, často špatně čitelného z důvodu kvality obrazového materiálu, pokračování textu lze nalézt v transkriptu uvedeném v Příloze 1 této práce. Označení *Neuvedeno* následně označuje absenci výskytu v originále, a označení *Nepřeloženo* absenci výskytu v překladové verzi, tedy pakliže se text v dané verzi nevyskytuje jako součást vizuálního verbálního kódu ani akustického verbálního kódu. Ve výčtu neuvádím nepřeložená vlastní jména a názvy (Sherlock, Madonna atd.), protože převádět je není třeba a není tedy ani třeba je do této analýzy zahrnovat a jsou tak v transkriptu označeny poznámkou *Nezohledněno*.

7.4.1 Diegetické informace

Diegetické informace jsou z definice takové, které jsou volně k dispozici všem zainteresovaným postavám v ději. Divák je tedy jednoduše uveden do kontextu scény a souvislostí mezi postavami a probíhajícím dějem audiovizuálního díla.

Ručně či strojově psaný text

Při svém příchodu do Baker Street zjišťuje Lestrade, že jej Sherlock odvolal od důležitého případu gangu bankovních lupičů, aby mu pomohl sepsat svatební proslov. Sherlock ukazuje Lestradeovi knihu s níže uvedeným titulem v přímém záběru na přední obálku knihy.

1) HOW TO WRITE AN UNFORGETTABLE BEST MAN SPEECH
   ČT) JAK NAPSAT NEZAPOMENUTELNÝ SVATEBNÍ PROSLOV
   AXN) JAK NAPSAT NEZAPOMENUTELNOU ŘEČ

Název knihy je v obou dabingových verzích převeden do češtiny. Ve verzi pro Českou televizi se jedná o animované titulky, tedy substituci původního vizuálně verbálního prvku. Ve verzi pro AXN o klasické titulky pod obrazem, tedy adici vizuálního verbálního prvku při zachování originálu v angličtině.

Následující vizuální verbální prvky se objevují na nástěnce, před kterou stojí Sherlock při plánování svatby Mary a Johna. Prvky nejsou převedeny v tomto případě převedeny ani v jedné z dabovaných verzí. V originále však poskytují divákovi informace o kontextu dané scény, dialogů a zároveň poskytují vodítka k zápletce epizody, která je sice rozuzlena až v samotném závěru dílu, ale již v danou chvíli poskytuje divákovi informace k vyřešení případu s předstihem. Vnímavý divák původního originálu má k dispozici oproti divákovi přeložených verzí, a dokonce i samotnému Sherlocku Holmesovi jistý náskok.

2) Catering
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo
3) Wine
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo
4) Rehearsal
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo
5) Plan
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo
6) Transport
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo

Výše uvedené prvky se v ději objeví znovu v závěrečné fázi Sherlockova vyšetřování, kterému náhle dochází význam a souvislosti s přípravami na svatbu. Při druhém výskytu se jedná o extradiegetickou polohu, ve které Sherlock sdílí své objevy s divákem.

Následující vizuální verbální prvky je spíše humorným prvkem stran autorů. Sherlock žádá Molly o konzultaci ohledně plánované Johnovy rozlučky se svobodou, během které s ním chce projít všechna místa, kde v minulosti nalezli těla obětí. Překládá Molly složku případu, na níž je napsáno Johnovo jméno. Tento vizuální verbální prvek zůstává v obou překladových verzích nepřeveden.

7) Confidential CASE FILE
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo

Strojově psaný text

Hned v úvodní scéně epizody jsme seznámeni prostřednictvím novinových článků s případem inspektora Lestradea ze Scotland Yardu. Jedná se o případ gangu bankovních lupičů, kterým se vytrvale daří unikat spravedlnosti. V rámci novinových „výstřižků" se objevují také s případem nesouvisející články či reklamní sdělení. Překladová verze pro Českou televizi překládá veškerý obsah v těchto výstřižcích formou animovaných titulků. Verze pro AXN převádí do titulků pod obrazem pouze hlavní novinové titulky, které souvisejí s inspektorovým případem.

8) LEARN TO SKI FOR ALMOST FREE! COLLECT YOUR FIRST VOUCHER ON MONDAY
   ČT) NAUČTE SE LYŽOVAT SKORO ZADARMO! PRVNÍ KUPÓN ZÍSKEJTE V PONDĚLÍ
   AXN) Nepřeloženo
9) FANTASY FOOTBALL PRIZES! Pick YOUR dream team today!
   ČT) FOTBALOVÁ SOUTĚŽ PENĚŽITÉ CENY! Vyberte si svůj tým snů už dnes!
   AXN) Nepřeloženo
10) BANK GANG LEAVE COPS CLUELESS EXCLUSIVE by ROBBIE FRASER (…)
   ČT) POLICIE SI NEVÍ RADY S GANGEM LUPIČŮ EXKLUZIVNĚ Autor Robbie Fraser (…)
   AXN) POLICIE SI S BANKOVNÍMI LUPIČI NEVÍ RADY
11) THAMES TO BECOME WATERY MOTORWAY (…)
   ČT) Z TEMŽE SE MÁ STÁT VODNÍ DÁLNICE (…)
   AXN) Nepřeloženo
12) WHO STOLE OUR TWO MILL? By Alfred Soames The theft of over two million sterling in bonds from the secure vault of a Central London bank is looking eerily familiar to the bank heist last year that nearly cost the Chief of Scotland Yard his job. Everything about the modus operandi suggests the work of the same gang, and that must surely have police chiefs sweating over their desks right now as both heists have failed to throw up any suspects, let alone arrests. Forensic experts continue to be perplexed by the lack of physical evidence left by the thieves, a problem first mooted during the botched investigation into the infamous Central Bank heist a year ago. Scotland Yard will privately be hoping for a better outcome from their investigations here but sources from within the organisation suggest that the outlook is bleak. Nobody in the Police press office were available for comment.
   ČT) KDO UKRADL NAŠE DVA MILIONY? Krádež dluhopisů v hodnotě dvou milionů liber ze zajištěných trezorů Centrální londýnské banky, ke které došlo včera večer, nápadně připomíná bankovní loupež z

minulého roku, kvůli které velitel Scotland Yard málem přišel o práci. Vše v způsobu provedení napovídá, že se jedná o práci stejného gangu. Důstojníci policie se právě bezpochyby za svými stoly právem potí. Žádná z loupeží nevedla jak k odhalení podezřelých, tak k zatčení. Forenzní experti jsou zcela vyvedeni z míry nedostatkem fyzických stop zanechaných lupiči - tento problém se poprvé objevil v loňském zpackaném vyšetřování nechvalně známé loupeže v centrální bance.
AXN) KDO UKRADL NAŠE DVA MILIONY?

13) Potential Freezing spell puts funeral directors on red alert (…)
ČT) Kvůli hrozícím mrazům vyhlásili majitelé pohřebních ústavů stav pohotovosti (…)
AXN) Nepřeloženo

14) Motocross bikers in fight to distance themselves from scooter hoodlums (…)
ČT) Motokrosaři se snaží distancovat od chuligánů na skútrech (…)
AXN) Nepřeloženo

15) POLICE ARE NO CLOSER TO WATERS GANG CONVICTION
Waters Gang claim Police persecution, 40 officers on case left empty-handed (…)
ČT) POLICIE NENÍ O NIC BLÍŽE USVĚDČENÍ WATERSOVA GANGU Watersův gang proklamuje policejní perzekuci, 40 policistů z případu odešlo s prázdnýma rukama (…)
AXN) POLICIE STÁLE NENÍ SCHOPNÁ WATERSŮV GANG USVĚDČIT

16) MYSTERIOUS WOODLAND BLIGHT THREATENS RURAL HABITATS (…)
ČT) TAJEMNÁ LESNÍ SNĚŤ OHROŽUJE VENKOVSKÉ BIOTOPY (…)
AXN) Nepřeloženo

17) Waters gang walk free - again! (…)
ČT) Watersův gang osvobozen - opět! (…)
AXN) WATERSŮV GANG ZNOVU NA SVOBODĚ

18) Memory loss man ‘hunt’ out over parking tickets (…)
ČT) Muž se ztrátou paměti "zkouší" kvůli parkovacím pokutám (…)
AXN) Nepřeloženo

19) Power failures talk are premature according to energy supremes (…)
ČT) Řeči o výpadcích elektřiny jsou podle šéfů energetiky "předčasné"
AXN) Nepřeloženo

20) Glass half-empty? Moderate drinkers have the last laugh
ČT) Sklenice napůl prázdná? Kdo pije střídmě, ten se směje naposled.
AXN) Nepřeloženo

Přesto, že „irelevantní novinové články“ nejsou nezbytné pro pochopení úvodní scény, jsou zdrojem skrytých narážek a humoru, například článek o Temži, z níž se má stát „watery motorway“ je skrytou narážkou na jméno gangu bankovních

lupičů (Waters Gang), nebo humorně zvolené jméno mluvčího pohřebního ústavu, Steven Deadman.

V pokročilejší fázi děje se setkáváme s dalšími novinovými výstřižky, když Sherlock zjistí, že Jepičí muž vyhledává v úmrtních oznámeních vhodné kandidáty pro jednodenní krádež identity. Za zesnulé se vydává jeden, dostatečně dlouho pro své plány, bez toho, aby vzbudil podezření. Sherlock prochází novinovou sekci s úmrtními oznámeními, která je přímém záběru zblízka prezentována divákovi. Obě překladové verze převádí shodně pouze nadpis sekce v novinových jednotlivá oznámení však nikoli. Verze pro ČT opět využívá animovaných titulků, verze pro AXN titulků pod obrazem.

21) Obituaries
ČT) Úmrtní oznámení
AXN) ÚMRTNÍ OZNÁMENÍ

22) Brendan Seamus O'Brien, the author of the popular The Witches of Turnham Green series of novels, has died. She was 64. Born in Dover, O'Brien originally trained to be a hairdresser. In his spare time, though, he started to write stories for his children, Benedict and Martin. (...) of her husband. She leaves behind two sons.
ČT) Nepřeloženo
AXN) Nepřeloženo

Jednotlivých úmrtních oznámení se ve zmiňované scéně objevuje značné množství, a nejeden z nich obsahuje narážky na herce, scénáristy či další osoby z tvůrčí skupiny seriálu. Pro představu uvádím jedno z oznámení, v němž je humorná narážka na křestní jména představitelů hlavních postav (Benedict Cumberbatch a Martin Freeman). Zároveň se v tomto oznámení nedodržuje konzistentnost pohlaví zesnulého. Nejprve se má jednat o ženu, posléze o muže, u nebožtíka se jménem Brendan, se ale dá očekávat spíše druhá varianta.

Strojově psaný text prezentovaný online

Následující vizuální verbální prvky nás seznamují s obsahem případů Sherlocka a Watsona. Jsou zobrazeny formou transparentních titulků v obraze, avšak jedná o ukázky z příspěvků na blogu Johna Watsona, na který pravidelně přispívá s vyprávěními jednotlivých případů.

23) The Bloody Guardsman

ČT) Zkrvavený gardista
AXN) Nepřeloženo

24) The Bloody Guardsman Sherlock didn't want me to write up this case for reas(ons...) will become obvious. But there's no way I was going to (pass) up the chance to... well, you'll see! It all started with an email from one of the Queen's guardsmen. It's probably easier just to introduce it in (his own) words. ' Dear Mr Holmes. My name is Bainbridge. I'm a (Private) in Her Majesty's Household Guard. I'm writing to you (about a) personal matter - one I don't care to bring before my superiors. It would sound so trivial. But I think someone is stalking me.
ČT) Zkrvavený gardista Sherlock nechtěl abych tenhle případ sepsal, z důvodů, které se brzy ozřejmí. Ale já nechci ani náhodou propásnout příležitost, abych… no, uvidíte! Vše začalo emailem od jednoho z Královniných gardistů. Nejspíš bude jednodušší představit ho jeho vlastními slov(y:) "Vážený pane Holmesi. Jmenuji se Bainbridge. Jsem vojí(n) dvorní stráže Jejího veličenstva. Píšu vám ohledně soukro(mé) záležitosti, se kterou se nechci svěřovat svým nadřízeným. Znělo by to tak banálně. Ale myslím, že mě někdo sleduje.
AXN) Nepřeloženo

25) The Mayfly Man
ČT) Jepičí muž
AXN) JEPIČÍ MUŽ

26) The Mayfly Man We'd just returned from a quiet, civilised evening in the p(ub when our latest) client arrived at Baker Street. She was a nurse. And, appar(ently, she'd been out) for dinner. With a ghost. The client (she's asked me not to reveal her name) told us (that she'd been on a) date and that everything had gone well. He'd been the pe(rfect gentleman, apparently. They'd swapped numbers but, when he hadn'(t got in touch, she'd) gone to his flat to see if he was okay. And it turns out, he (wasn't. Because) according to his landlord, the guy who'd been in the flat (had died over a week) before. She'd then found a website where other women w(ere talking about) similar experiences. Sherlock went onto the website and found a number of o(ther women he) believed had met the same man. He couldn't work out a (connection between) them, though. They had different backgrounds and intere(sts. The man had given) a different name on each occasion. But then he worked out how he'd done it.
ČT) Jepičí muž Zrovna jsme se vrátili z tichého, kulturního večera v hospodě (…) do Baker Street dorazila naše nejnovější klientka. Byla to ses(tra...) A údajně byla na večeři. S duchem. Klientka (požádala mě, abych neprozradil její jméno nám ře(kla, že…) byla na rande a všechno šlo skvěle. zdálo se, že jde o dokona(lé...) Vyměnili si čísla, ale když se jí neozýval, zašla se podívat do j(eho bytu...) jestli je v pořádku. A ukázalo se, že není. Protože domácí tvr(dí, že...) z dotyčného bytu zemřel. poté našla webovou s(tránku...) další ženy psaly o podobných

zkušenostech. Sherlock na stránku zvítal a našel řadu dalších žen, o kterýc(h...), že se setkaly se stejným mužem. nedařilo se mu ale mezi nim(i...). Měly různá zázemí a koníčky. muž pokaždé udal jiné jméno. Ale pak rozlouskl, jak to udělal.
AXN) Nepřeloženo

U Watsonova popisu případu Jepičího muže si můžeme všimnout humorně vylíčených událostí během rozlučky se svobodou, kterou John popisuje jako „tichý kulturní večer v hospodě“, ve skutečnosti se však Watson s Holmesem dopotáceli do Baker Street ve značně podnapilém stavu a zdřímli si na schodišti, kde je našla paní Hudsonová.

Níže uvedené vizuální verbální prvky jsou novinovým článkem na internetu, ze kterých se Sherlock snaží zjistit více informací o majoru Sholtovi, který v minulosti velel jednotce vojáků, z níž nikdo kromě něj nepřežil. Majoru Sholtovi, který žije v ústraní, tak často někdo vyhrožuje smrtí.

27) "He destroyed us all. And he gets a medal for it."
ČT) "Všem nám zničil život. A dostal za to medaili."
AXN) VŠECHNY NÁS ZNIČIL A JEŠTĚ ZA TO DOSTAL METÁL

28) V.C. Hero - The Unanswered Questions Why did my boy have to die? By Laurie Norris Major James Sholto. A name both revered and reviled. A deservedly decorated war hero? Or a murderer? Madeline Small, 52, believes the latter. "that man was responsible for the death of my Peter. He destroyed my family." Sitting in her small flat in Barking, East London, Madeline cuts a lonely figure. Surrounded by photographs of happier times, she sips at her tea and her eyes glaze over as she remembers the 18 year lod boy she waved off one Sunday morning two years before. "And that's what he was. He was a boy. Just a boy who wanted to serve his (cou)ntry and that man…" She trails off and tears form in her eyes. Tears of both grief and anger. (…)his day, she can barely bring herself to say the name of the man she believes to be responsible for the death of (her son...)
ČT) Vyznamenaný hrdina - nezodpovězené otázky. Proč musel můj chlapec zemřít? Napsala Laurie Norrisová Major James Sholto. Jméno uctívané i zatracované. Po zásluze vyznamenaný válečný hrdina? Nebo vrah? Madeline Smallová (52 let) je přesvědčená, že to druhé. "Ten člověk je zodpovědný za smrt mého Petera. Zničil moji rodinu." Sedí ve svém malém bytě v Barkingu ve východním Londýně a působí velmi osaměle. obklopena fotografiemi ze šťastnějších dob usrkává čaj a se skelným pohledem vzpomíná na osmnáctiletého chlapce, se kterým se jednoho nedělního rána před dvěma roky rozloučila. "A přesně to byl. Byl to chlapec. Jen kluk, který chtěl sloužit svojí zemi a pak ten muž..."

Ztichne a v očích se jí objeví slzy. Slzy žalu, ale i zlosti Do dnešního dne se stěží dokáže přimět vyslovit jméno muže, který je podle ní zodpovědný za smrt jejího syna.
AXN) Nepřeloženo

Verze pro Českou televizi opět převádí veškerý obsah, včetně rozhrání zpravodajských internetových stránek, i reklamy na nikotinové náplasti formou animovaných titulků. Verze pro AXN převádí pouze autorský mezititulek a hlavní novinový titulek formou titulků pod obrazem.

29) UK NEWS | WORLD NEWS | ECONOMY | POLITICS | SCIENCE| WEB & MOBILE | TECHNOLOGY | TV | AGRICUL(TURE)
ČT) DOMÁCÍ | ZE SVĚTA | EKONOMIKA | POLITIKA | VĚDA | WEB & MOBILNÍ TELEFONY | TECHNOLOGIE | TV
AXN) Nepřeloženo
30) Search for a story GO
ČT) Hledat článek VYHLEDAT
AXN) Nepřeloženo
31) News > Uk News > Top Stories
ČT) Zprávy > Domácí zprávy > Hlavní zprávy
AXN) Nepřeloženo
32) ONLINE NEWS | NEWS | BUSINESS | MONEY | SPORT | WEATHER | TRAVEL | EVENTS | CREATIVE | LIVING | HISTORY | ARCHIVE
ČT) ONLINE ZPRÁVY | ZPRÁVY | PENÍZE | SPORT | POČASÍ | CESTOVÁNÍ | UDÁLOSTI | (…) HISTORIE | ARCHIV
AXN) Nepřeloženo
33) "Go home and get some rest."
ČT) "Jděte domů a odpočiňte si."
AXN) Nepřeloženo
34) NicoBud patch
ČT) NicoBud náplast
AXN) Nepřeloženo

Strojově psaný text prezentovaný v reálném čase

Tato kategorie zahrnuje text zobrazovaný na displeji mobilního telefonu nebo počítače, který je divákovi prezentován jako zpráva v reálném čase, tedy zpráva právě vzniklá či došlá, většinou ji doprovází i zvukový tón příchozí zprávy, například krátké textové zprávy, chatu nebo pop-up oznámení.

Tento vizuální verbální prvek je přítomný na monitoru notebooku gangu bankovních lupičů, když zrovna vykrádají zlaté cihly z bankovního trezoru, věří, že se úspěšně nabourali do bankovního bezpečnostního systému a mohou v klidu vybírat lup. Zpráva je doprovázena pípáním pro upozornění na odstavený alarm, a doprovodně i narušení bezpečnostního systému. Tak jako ve většině případů, verze pro Českou televizi převádí formou animovaných titulků, verze pro AXN formou titulků pod obrazem.

35) ALARMS OFFLINE
ČT) ALARMY VYŘAZENY
AXN) ALARM MIMO PROVOZ
36) *** HACKING DETECTED***
ČT) *** ZJIŠTĚNO HACKOVÁNÍ***
AXN) DETEKOVÁNO NARUŠENÍ

Inspektor Lestrade se právě chystá na významný posun ve svém vyšetřování. Chystá se chytit gang bankovních lupičů při činu a úspěšně tak zakončit případ na němž pracuje již přes osmnáct měsíců. Cestou k zatčení jej však vyrušuje sled zvukových upozornění na novou příchozí textovou zprávu. Inspektor se zprávy nejprve snaží ignorovat, při několikátém zazvonění ale vyhodnotí zprávy jako pravděpodobně důležité a jde si je přečíst. Po přečtení, dojde k závěru, že Sherlock musí být v naléhavé a svízelné situaci, protože ji nepotřeboval jeho pomoc, ba co víc, nežádal by o ni. Výraz „prosím“ je v suspenzi odeslán až jako dodatek předchozí zprávy, zdůrazňující Sherlockovu naléhavost a Lestradeovu nechuť odcházet od případu. Přesto ale cítí, že nemůže jednat jinak. V překladu pro AXN se můžeme setkat s explikovanou Baket Street, která je však snadno odvoditelná i v překladu pro ČT. Bohužel ale využívá titulků pod obrazem a již spolu s předchozí zprávou titulkuje zprávu, která teprve bude teprve následovat. Ono Sherlockovo prosím, je již tedy prezentováno divákovi, bez oznamovacího tónu příchozí zprávy. Titulky tedy nekorespondují se sledem a načasováním původních vizuálních verbálních prvků a ani s doprovodnými akustickými signály. Česká televize opět převádí vizuální verbální prvky formou animovaných titulků, dodržuje i časování jednotlivých zpráv.

37) HELP. BAKER ST. NOW.
ČT) POMOC. BAKER ST. HNED.
AXN) POMOC. BAKER STREET. HNED.

38) HELP ME. PLEASE.
ČT) POMOZ MI. PROSÍM.
AXN) POMOZ MI. PROSÍM.

Další vizuální verbální prvek je viditelný na Sherlockově mobilním telefonu, právě když spouští stopky. Má totiž vědeckou metodu, s jejíž pomocí se John ani Sherlock během popíjení na rozlučce se svobodou zaručeně neopijí.

39) Stop Lap
ČT) Stop Mezičas
AXN) Nepřeloženo

Sherlock vede online rozhovor v chatovací místnosti s několika obětmi Jepičího muže, a zjišťuje co dalšího oběti spojuje. Během tohoto rozhovoru vede ještě souběžně rozhovor s Johnem o pravděpodobnosti, že mu vystydne jídlo a paní Hudsonová se bude proto zlobit. Na chvíli tedy online konverzaci pozastaví, aby mohl Johnovi odpovědět, následně se omlouvá za přerušení a vítá v konverzaci další z podvedených žen.

40) VICKY: He had a lovely …
ČT) VICKY: Měl úžasný…
AXN) VICKY: Měl úžasné…
41) SHERLOCK: Sorry about that…
ČT) SHERLOCK: Omlouvám se.
AXN) SHERLOCK: Omlouvám se…
42) TESSA: BASTARD!
ČT) TESSA: HAJZL!
AXN) TESSA: Grázl!
43) SHERLOCK: Hello Tessa
ČT) SHERLOCK: Zdravím, Tesso
AXN) SHERLOCK: Ahoj, Tesso.

V této části je děj již značně pokročilý, Sherlockovi již postupně dochází souvislosti mezi jednotlivými případy a snaží se zjistit, kdo z hostů na svatební hostině je cílem Jepičího muže. „Tajně“ posílá textovou zprávu Lestradeovi, aby zajistit budovu pro případ, že by ji chtěl někdo opustit, nebo naopak vniknout dovnitř.

44) Lock this place down.
ČT) Uzavři budovu.

AXN) UZAVŘI TO TADY.

Titulky v obraze (OST) sloužící k uvedení scény

Většina diváků je už zvyklá vídat na obrazovce titulky sloužící v uvedení scény, její vymezení děje v čase a prostoru, v tomto případě se pohybujeme v Londýně v časovém rozpětí od doby před osmnácti měsíci až do předchozího dne vzhledem současnosti. Úvodní děj se tedy ve zkratce odehrál v období před osmnácti měsíci, na což nás upozorňuje titulek v obraze a provádí nás postupně danou scénou.

45) Eighteen months ago
ČT) Před osmnácti měsíci
AXN) Před osmnácti měsíci
46) Twelve months ago
ČT) Před dvanácti měsíci
AXN) Před dvanácti měsíci
47) Six months ago
ČT) Před šesti měsíci
AXN) Před šesti měsíci
48) Three months ago
ČT) Před třemi měsíci
AXN) Před třemi měsíci
49) Yesterday
ČT) Včera
AXN) Včera

Úvodní titulky

Úvodní titulky se poměrně tradičně nepřevádějí, tuto strategii také zaujala překladatelka verze pro AXN. Česká televize ale poměrně hravě a kreativně využila v rámci úvodních titulků prostor při záběru na londýnský Picadilly Circus na citylightu společnosti Coca-Cola a „propašovala“ do tohoto záběru název televizní společnosti spolu s informací, že se jedná o britský seriál.

50) (Neuvedeno)
ČT) ČESKÁ TELEVIZE UVÁDÍ BRITSKÝ CYKLUS
AXN) (Neuvedeno)

Dále využili možnosti k informování diváka o dabérech hlavních představitelů.

51) BENEDICT CUMBERBATCH, MARTIN FREEMAN

ČT) BENEDICT CUMBERBATCH, MARTIN FREEMAN V ČESKÉM ZNĚNÍ VOJTĚCH DYK, DAVID ŠVEHLÍK
AXN) Nezohledněno

Následující informace v úvodních titulcích převádí první překladová verze do češtiny spolu s přechýlením ženských příjmení.

52) WRITTEN BY STEVEN THOMPSON, STEVEN MOFFAT, MARK GATISS
ČT) SCÉNÁŘ STEVEN THOMPSON, STEVEN MOFFAT, MARK GATISS
AXN) Nepřeloženo
53) BASED ON THE WORKS OF SIR ARTHUR CONAN DOYLE
ČT) NA MOTIVY DĚL SIRA ARTHURA CONANA DOYLA
AXN) Nepřeloženo
54) THE SIGN OF THREE
ČT) ZNAMENÍ TŘÍ
AXN) Nepřeloženo
55) PRODUCER SUSIE LIGGAT
ČT) PRODUKCE SUSIE LIGGATOVÁ
AXN) Nepřeloženo
56) SERIES PRODUCER SUE VERTUE
ČT) PRODUKCE SERIÁLU SUE VERTUEOVÁ
AXN) Nepřeloženo
57) DIRECTOR COLM MCCARTHY
ČT) REŽIE COLM MCCARTHY
AXN) Nepřeloženo

7.4.2 Extradiegetické informace

Extradiegetické informace umožňují divákovi vhled do exkluzivních informací a myšlenek některé z postav. Tyto informace nejsou ostatním postavám známy, a divák je tak v unikátním postavení vzhledem k těmto nevědoucím postavám. Dostává k dispozici informace navíc oproti běžnému účastníkovi děje, má možnost navázat dojem vztahu s pocit sounáležitosti s postavou s níž tyto „tajné“ informace sdílí.

Ručně nebo strojově psaný text

Sherlock se v rámci svatebního proslovu snaží odhalit identitu možného cíle útoku Jepičího muže, dedukcí dochází k závěru, že zamýšlenou obětí je major

Sholto. Majora na hrozící nebezpečí upozorní ručně psanou poznámkou na papírku, který před něj položí na stůl.

1) IT'S YOU.
   ČT) JSTE TO VY.
   AXN) Nepřeloženo

Při pátrání po původu znalosti prostředního jména Dr Johna Watsona u jedné z žen podvedených Jepičím mužem si Sherlock prochází lidi, kteří znají Watsonovo prostřední jméno Hamish, které nemá Watson sám v oblibě, a proto jej lidem většinou neříká. Znalost Watsonova prostředního jména je tedy netypická pro někoho, koho Sherlock s Watsonem potkali teprve nedávno při řešení případu. Sherlock vzpomíná na Irene Adlerovou, která jméno jako jedna z mála osob zná. Rychle však tuto myšlenku zamítá jako nesouvisející. Naopak si vzpomene, že je Watsonovo prostřední jméno uvedeno na svatebním oznámení, protože Watsonova snoubenka, Mary, na uvedení jména trvala, s tím, že se jedná o tradici, kterou by měli dodržet. Sherlockova dedukce jej tedy dovádí k závěru, že Jepičí muž je přítomen na svatební hostině. Informace na svatebním oznámení jsou ve své podstatě diegetické, avšak souvislosti, které lze z daných informací jsou divákovi prezentovány prostřednictvím Sherlockových myšlenkových pochodů v extradiegetické formě, protože ostatní postavy nejsou s touto skutečností dosud srozuměny.

2) Dr John Hamish WATSON & Miss Mary Elizabeth MORSTAN
   Request the pleasure of your company at their marriage at St. Mary's Church, Sutton Mallet on Saturday 18th May at 12 o'clock & after
   ČT) Dr John Hamish WATSON & slečna Mary Elizabeth MORSTANOVÁ by Vás rádi pozvali na svou svatbu v kostele Panny Marie v Sutton Mallet v sobotu 18.května ve 12 hodin
   AXN) Nepřeloženo

Následně si Sherlock vybavuje nástěnku ve svém bytě na Baker Street s plánem svatebních příprav, jednotlivé části nástěnky korelují s událostmi několika z posledních Sherlockových případů, z čehož pak následně vychází skutečnost, že pachatel, Jepičí muž, ony činy spáchal v rámci seznámení s budoucím místem činu, plánem činu a následným zkušebním provedením, aby si ověřil proveditelnost svého plánu.

Níže uvedené vizuální verbální prvky se v ději objevují již dříve v diegetické formě, a jako v takové nejsou divákovi v překladových verzích zpřístupněny. Při druhém výskytu jsou však uvedeny do popředí přímým záběrem zblízka a uvedením do souvislostí s danými případy Zkrvaveného gardisty a Jepičího muže. Vše se děje v Sherlockově mysli během svatební hostiny a proslovu svědka ženicha, informace se tak posouvají do roviny extradiegetické.

3) Venue
   ČT) Místo konání
   AXN) MÍSTO KONÁNÍ
4) Plan
   ČT) Plán
   AXN) PLÁN
5) Rehearsal
   ČT) Zkouška
   AXN) ZKOUŠKA

V závěru epizody vidíme záběr na notový zápis anglického waltzu, který složil Sherlock Holmes pro Johna a Mary u příležitosti jejich svatby. V pravém horním rohu notového zápisu vidíme název skladby a jméno autora, které dohromady plní i určitou funkci věnování. Tento vizuální verbální prvek zůstává v obou překladových verzích nepřeveden. Stejně tak i jména Mary a Johna Watsonových na obálce do níž Sherlock tento waltz vloží a nechává jej na stojánku. Převod vlastních jmen je v tomto případě nepotřebný, stejně jako tomu bylo v případě úvodních titulků s názvem seriálu (Sherlock), nebo v případě jmen, která mají na čele napsána Sherlock s Watsonem, když v alkoholovém opojení z předchozí rozlučky se svobodou hrají hru, ve které mají uhádnout jaká postava jsou (Sherlock Holmes, Madonna).

6) Waltz for Mary and John by Sherlock Holmes
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo
7) Dr and Mrs Watson
   ČT) Nepřeloženo
   AXN) Nepřeloženo

Strojově psaný text prezentovaný v reálném čase

Jedná se extradiegetické informace sdílené s divákem v rámci používání mobilního telefonu. Sherlock zaujímá praktické stanovisko při plánování Johnovy rozlučky se svobodou a snaží postupovat podle vědecké metody příjmu alkoholu a výdeje tělesných tekutin rozložených do časových úseků, aby se ve výsledku příliš neopili. V průběhu večera tedy využívá mobilní telefon coby zařízení k výpočtu příjmu a výdeje, které mu na základě vložených dat zpracovává údaje ve formě grafu.

8) Urine
   ČT) MOČ
   AXN) Nepřeloženo
9) Blood Alcohol
   ČT) ALKOHOL V KRVI
   AXN) Nepřeloženo

Titulky v obraze obsahující exkluzivní informace

Navzdory Sherlockově výše uvedené vědecké metodě, jsou Sherlock s Watsonem již poměrně brzy v podnapilém stavu, protože Watson při objednávce americké pinty piva (443,7 ml) v Sherlockem nestřežené chvíli nejen sám konzumuje panáky tvrdého alkoholu, ale také je přidává do 500ml odměrných válců, do kterých si nechávají pivo čepovat. Když tedy později večer dorazí do bytu na Baker Street klientka, která je přesvědčena, že byla na rande s duchem a žádá Sherlocka s Watsonem o vyšetřování, nejsou Sherlock ani ve stavu bdělého intelektu. Sherlock tak namísto jasný dedukcí vnímá možné stopy jen jako nesmysly, nebo místo kde na chvíli složit hlavu, v závěru scénu dokonce usíná s lupou na koberci. Celá scéna působí značně komicky, když se onen brilantní detektiv potácí po bytě údajného ducha a nedokáže nalézt žádné užitečné stopy. Efekt Sherlockovi opilosti je umocněn i prostřednictvím užitých vizuálních verbálních prvků, které jsou rozostřené, viděny dvojmo a v záplavě otazníků.

10) designer table art?
   ČT) designový stůl umění?
   AXN) DESIGNER, KOŽENÉ KŘESLO
11) chair seat leather sleeeeep
   ČT) křeslo sedačka kůže spáááááát
   AXN) DESIGNER, KOŽENÉ KŘESLO

Z výše uvedených příkladů je patrné, že verze překladu pro AXN se odklání od zmatenosti původních vizuálních verbálních prvků a heslovitě převádí některá slova a uvádí je mnohdy předčasně s ohledem na výskyt v originále. Poslední vizuální verbální prvek v této scéně je dokonce uveden v překladu natolik předčasně, že při zobrazení originálního vizuálního verbálního prvku není k dispozici divákovi překlad.

12) thing speaker hi tech thing
    ČT) věc reprák hi-tech věc
    AXN) MLUVČÍ, HI-TECH, SMRT, LEBKA
13) death? skull? deaded?
    ČT) smrt lebka umřelý ????
    AXN) SMRT, LEBKA, DŘEVO, VEJCE, KŘESLO, SESTRA, KLIENTA, OBĚŤ
14) wood? pipe/tube/wotsit thingamebob?
    ČT) dřevo trubka/roura/jakseto bazmek?
    AXN) SMRT, LEBKA, DŘEVO, VEJCE, KŘESLO, SESTRA, KLIENTA, OBĚŤ
15) egg? chair?? sitty thing? ??????????
    ČT) vejce? křeslo?? sedací věc? ???????????
    AXN) SMRT, LEBKA, DŘEVO, VEJCE, KŘESLO, SESTRA, KLIENTA, OBĚŤ
16) nurse client? victim?? cardigan
    ČT) sestra klientka? oběť?? svetr
    AXN) Nezohledněno

Posledním typem vizuálních verbálních prvků v této analýze jsou vlastní dedukce Sherlocka Holmese při svatební hostině ve chvíli, kdy si uvědomuje přítomnost Jepičího muže na svatbě a vyhodnocuje možné podezřelé. Při zhodnocení, že hostů je na tak rychlou dedukci příliš mnoho, zaujímá k případu postoj ze zpětného pohledu a snaží se odhalit zamýšlenou oběť Jepičího muže. Překlad pro Českou televizi opět převádí vizuální verbální prvek formou animovaných titulků. Překladová verze pro AXN nejprve nepřevádí Sherlockovo podezření, že někdo z hostů je Jepičí muž, následně ale převádí dedukci o možném cíli pachatele.

17) MAYFLY MAN?
    ČT) JEPIČÍ MUŽ?
    AXN) Nepřeloženo
18) TARGET?

ČT) TERČ?
AXN) CÍL? CÍL? CÍL? CÍL?

7.4.3 Vyhodnocení

V níže uvedené Tabulce 1 uvádím souhrn číselných údajů. V materiálu zkoumané epizody je celkový počet devadesáti devíti výskytů vizuálních verbálních prvků. Z tohoto celkového počtu se ve čtyřech výskytech jedná o vlastní jména, která není třeba divákovi dále zprostředkovávat a jsou proto vyloučeny z kategorizace jednotlivých typů vizuálních verbálních prvků. Pro potřeby přesnosti a korespondence s transkriptem analyzovaných vizuálních verbálních prvků (viz Příloha 1) jsou však zmíněny v celkovém počtu obsažených VVP a uvedeny v Tabulce 1 níže, ale nejsou zahrnuty do počtů převedených a nepřevedených VVP v jednotlivých kategoriích, aby nedošlo ke zkreslení výsledných údajů v této části vyhodnocení. Celkový počet VVP je rozdělen dle typu předávané informace v diegetické a extradiegetické poloze. Diegetická poloha vyjadřuje obecně sdílenou povahu předávané informace, která je tak přístupná nejen jedné z postav (případně vypravěči) a divákovi ale i ostatním postávám v ději. Extradiegetická poloha vyjadřuje privátně sdílenou povahu předávané informace, která je tak soukromě sdílena mezi jednou z postav (či vypravěčem) a divákem, a divák se tak pomyslně dostává do informační výhody v porovnání s ostatními postavami – získává přístup k informaci, která zůstává zbylým postavám v ději buď zcela, anebo částečně skrytá. Každý z těchto dvou typů je dále rozdělen do kategorií sestavených na základě autorem zvoleného média pro přenos k divákovi, z nichž každé takové zvolené médium má svá komunikační specifika. Jedná se o šest následujících kategorií: a) ručně nebo strojově psaný text (věnování, podpisy, poznámky), b) strojově psaný text (novinové články, knižní publikace), c) strojově psaný text prezentovaný online (internetové zpravodajství, fóra), d) strojově psaný text prezentovaný v reálném čase (krátké textové zprávy přijaté či odeslané prostřednictvím mobilního telefonu, zprávy v chatovací místnosti), e) titulky

v obraze sloužící k uvedení scény (vymezení místa a času děje, titulky obsahující exkluzivní informace), f) úvodní a závěrečné titulky.

Diegetické informace

V rámci kategorie a) ručně nebo strojově psaného textu se v epizodě objevuje celkem osm výskytů. Jedná se o věnování, poznámky, nápisy a označení. V dabingové verzi pro Českou televizi byly převedeny dva z těchto výskytů formou animovaných titulků, konkrétně titul na knižní obálce v přímém záběru kamery a soukromá ručně psaná zpráva o zamýšleném cíli vraha přítomného na svatební hostině, oba výskyty byly převedeny animovanými titulky, které odrážejí efekt výchozích vizuálních verbálních prvků. Zbylých šest nebylo v této verzi dabingu převedeno. Dabingová verze pro AXN obsahuje převeden pouze výskyt titulu na knižní obálce v přímém záběru, a to formou titulků pod obrazem. V této dabingové verzi není zbylých sedm výskytů v této kategorii převedeno vůbec. Šest z těchto sedmi nepřevedených výskytů sestává z poznámek na nástěnce, z nichž se tři v závěru děje znovu objevují v obraze, tentokrát však v přímém záběru z blízka, při opakovaném výskytu jsou tyto tři poznámky na nástěnce již v dabingové verzi ČT převedeny formou animovaných titulků, v případě dabingové verze pro AXN jsou shodně převedeny tyto tři opakované výskyty, avšak formou titulků pod obrazem.

V kategorii b) strojově psaného textu se objevuje celkem dvacet devět výskytů vizuálních verbálních prvků. Jedná o novinové články, konkrétně o celé novinové stránky, na nichž se kromě článků, které obsahují informace relevantní ke kontextu děje, objevují také články s dějem přímo nesouvisející či reklamní sdělení, která slouží v narativu jako zdroj humoru a zároveň k dotvoření dojmu titulní strany novin. V dabingu pro ČT bylo převedeno čtrnáct z celkových dvaceti devíti výskytů v dané kategorii formou animovaných titulků. Jednalo se kompletní novinové stránky, bez ohledu na rozdílnou relevanci některých novinových článek s ohledem na kontext děje. Jedním z těchto čtrnácti výskytů byl i název novinové rubriky úmrtních oznámení. Tato úmrtní oznámení tvoří zbylých patnáct výskytů, které nebyly převedeny žádnou formou, divák je tak ochuzen o zdroj vtipných narážek a dvojsmyslů. V dabingu pro AXN bylo převedeno šest výskytů formou titulků pod obrazem, zbylých dvacet tři zůstalo

nepřeloženo. Překladu se v této dabingové verzi dočkaly pouze výskyty relevantní kontextu děje a zároveň pouze ve zkrácené verzi, tedy titulky novinových článků obsahujících relevantní informace a název rubriky úmrtních oznámení. Ostatní informace zůstávají v této dabingové verzi divákovi zapovězeny.

Kategorie c) strojově psaného textu prezentovaného online obsahuje celkem patnáct výskytů VVP. Jedná se zejména o internetové zpravodajství, blogy a fóra. Vzhledem ke své komunikační povaze jsou tato média obvykle doprovázena reklamními sděleními (podobně jako v případě novinových článků), rozcestníky či odkazy na další online obsah. I v této kategorii se tak objevují informace nerelevantní ke kontextu děje. V dabingové verzi pro ČT bylo převedeno všech patnáct výskytů VVP formou animovaných titulků. V dabingu pro AXN bylo převedeno šest výskytů prostřednictvím titulků pod obrazem. Podobně jako v případě novinových článků v předchozí kategorii, byly v této dabingové verzi převedeny pouze výskyty relevantní kontextu děje a opět pouze ve zkrácené verzi (titulky internetových článků a článků uveřejněných na blogu, názvy webových stránek). Dalších dvacet tři výskytů v rámci této kategorie nebylo v dabingu pro AXN převedeno vůbec.

Další kategorie d) strojově psaného textu prezentovaného v reálném čase obsahuje v součtu jedenáct výskytů VVP. Ve výskytech se objevují SMS zprávy, zprávy komunikace v chatové místnosti a sdělení na monitoru počítače. V dabingové verzi pro ČT bylo převedeno všech jedenáct výskytů vizuálních verbálních prvků opět prostřednictvím animovaných titulků. V dabingu pro AXN bylo přeloženo devět z těchto výskytů opětovně za použití titulků pod obrazem. Zbylé dva nepřeložené výskyty tvořily údaje v aplikaci mobilního telefonu a záběr na vytváření svatební pozvánky.

Celkový počet v kategorii e) titulků v obraze sloužících k uvedení scény činí pět výskytů. Tyto výskyty konkrétně představovaly titulky k uvedení časového rámce a chronologie děje, a byly v plném počtu převedeny v obou dabingových verzích. V případě dabingu pro ČT opět formou animovaných titulků, a v dabingové verzi pro AXN prostřednictvím titulků pod obrazem. Poslední kategorií v rámci diegetických informací, je kategorie f) úvodních titulků.

V dané kategorii je v originálním textu devět výskytů. Dabingová verze ČT nejen, že převádí všechny tyto výskyty formou animovaných titulků, ale zároveň došlo k adici informací vlastních české dabingové verzi. V případě zobrazení úvodního titulku se jmény účinkujících herců se divák dovídá zároveň také jména příslušného dabéra. Tato dabingová verze ale také zanesla do úvodních titulků informaci o vysílání seriálu na kanálu České televize (*Česká televize uvádí britský cyklus)*, která se objevuje chvíli před samotným titulkem s názvem seriálu. V Tabulce 1 je tato skutečnost zaznamenána vyšším počtem přeložených VVP v úvodních titulcích verze pro ČT v porovnání s počtem výskytů VVP ve výchozím textu anglického originálu. Ve verzi dabingu pro AXN naopak nebyl převod úvodních titulků proveden vůbec, a to ani v případě titulku s názvem epizody.

Ve zkoumaném materiálu se diegetické informace nachází v celkovém počtu sedmdesát sedm výskytů (plus čtyři výše zmiňovaná vlastní jména). V dabingové verzi pro ČT bylo celkem převedeno padesát šest z těchto sedmdesáti sedmi výskytů, a došlo k jedné adici vůči celkovému počtu výskytů VVP ve výchozím textu. Zároveň zůstalo nepřeloženo dvacet jedna výskytů VVP. Celkem bylo v této verzi přeloženo 72,73 % vizuálních verbálních prvků diegetické povahy. Dabingová verze pro AXN obsahuje dvacet pět přeložených výskytů VVP, a naopak padesát dva z celkového počtu výskytu zůstalo nepřeloženo. Celkem bylo tedy v této verzi přeloženo 32,47 % vizuálních verbálních prvků diegetické povahy.

Extradiegetické informace

Z výše uváděných šesti kategorií lze vizuální verbální prvky extradiegetické povahy ve zkoumaném materiálu roztřídit do tří z nich: a) ručně nebo strojově psaný text, d) strojově psaný text prezentovaný v reálném čase, e) titulky v obraze sloužící k uvedení scény nebo obsahující exkluzivní informace. Zbylé kategorie (jmenovitě tyto tři: b) strojově psaný text, c) strojově psaný text prezentovaný online, f) úvodní titulky) nejsou ve zkoumaném materiálu v extradiegetické poloze zastoupeny.

V kategorii a) ručně nebo strojově psaného textu se ve výchozím textu vyskytují dva vizuálně verbální prvky (ručně psané věnování a podpis). V dabingu pro ČT

jsou oba výskyty převedeny formou animovaných titulků. Ve verzi pro AXN není převeden ani jeden z nich.

V rámci kategorie d) strojově psaného textu prezentovaného v reálném čase se taktéž vyskytují dva vizuální verbální prvky. Jedná se titulky aplikace mobilního telefonu, která je sdílena soukromě mezi hlavní postavou a divákem. V dabingové verzi pro ČT jsou oba výskyty zprostředkovány formou animovaných titulků. V případě dabingu pro televizní kanál AXN nejsou tyto výskyty VVP přeloženy.

Kategorie e) titulků v obraze sloužících k uvedení scény nebo obsahujících exkluzivní informace obsahuje celkový počet čtrnácti výskytů vizuálních verbálních prvků. Jedná o vlastní myšlenky hlavní postavy, které jsou prostřednictvím VVP sdíleny soukromě s divákem. V překladové verzi dabingu pro ČT jsou převedeny všechny z obsažených výskytů VVP tohoto typu, stejně jako i u ostatních VVP v této dabingové verzi, bylo i v tomto případě využito animovaných titulků pro převedení těchto VVP. Dabingová verze pro AXN předkládá divákovi překlad jedenácti z těchto VVP prostřednictvím titulků pod obrazem, i když sedm z nich je vyvedeno pouze jako jeden kontinuální titulek pod obrazem. Zbylé tři výskyty VVP z celkových čtrnácti v této kategorii byly převedeny při jejich prvním výskytu v epizodě, při opětovném výskytu již však nikoli.

Ve zkoumané epizodě se extradiegetické informace nachází v celkovém počtu osmnácti výskytů. V dabingové verzi pro ČT bylo celkem převedeno šestnáct z nich prostřednictvím animovaných titulků. Zároveň zůstaly nepřeloženy dva výskyty VVP. Celkem bylo tedy v této verzi přeloženo 88,89 % vizuálních verbálních prvků extradiegetické povahy. Dabingová verze pro AXN obsahuje třináct přeložených výskytů VVP, a naopak pět z celkového počtu výskytu extradiegetických informací zůstalo nepřeloženo. Celkem bylo tedy v této verzi přeloženo 72,22 % vizuálních verbálních prvků extradiegetické povahy.

Vizuální verbální prvky prezentující diegetické a extradiegetické informace obsažené ve zkoumané epizodě seriálu tedy v celkovém součtu čítají devadesát pět výskytů, z nichž v dabingové verzi pro ČT bylo celkem převedeno formou animovaných titulků sedmdesát dva výskytů VVP, tedy 75,79 % z celkového množství obsažených vizuálních verbálních prvků. V dabingové verzi pro

televizní kanál AXN bylo celkem převedeno formou titulků pod obrazem třicet osm výskytů, ve výsledku tedy 40 % z celkového množství obsažených vizuálních verbálních prvků ve zkoumané epizodě seriálu.

Tabulka 1: Počet výskytů a typ vizuálních verbálních prvků obsažených v epizodě seriálu *Sherlock* S03E02 *Znamení tří*

Verze textu:	**Výchozí text**	**Dabing pro ČT**		**Dabing pro AXN**	
Typ VVP:	-	Přeloženo	Nepřeloženo	Přeloženo	Nepřeloženo
Diegetické informace	**77(+4)**	**56(+1)**	**21**	**25**	**52**
a) Ručně nebo strojově psaný text	8	2	6	1	7
b) Strojově psaný text	29	14	15	6	23
c) Strojově psaný text prezentovaný online	15	15	0	4	11
d) Strojově psaný text prezentovaný v reálném čase	11	11	0	9	2
e) Titulky v obraze sloužící k uvedení scény	5	5	0	5	0
f) Úvodní a závěrečné titulky	9	9(+1)	0	0	9
Extradiegetické informace	**18**	**16**	**2**	**13**	**5**
a) Ručně nebo strojově psaný text	2	0	2	0	2
b) Strojově psaný text	0	-	-	-	-
c) Strojově psaný text prezentovaný online	0	-	-	-	-
d) Strojově psaný text prezentovaný v reálném čase	2	2	0	2	0
e) Titulky v obraze obsahující exkluzivní informace	14	14	0	11	3
f) Úvodní a závěrečné titulky	0	-	-	-	-
Celkem	**95(+4)**	**72(+1)**	**23**	**38**	**57**

Dabingová verze pro ČT má tedy v celkové míře převedených vizuálních verbálních prvků v dané epizodě bezmála dvojnásobně vyšší úspěšnost.

V případě převodu dabingové verze pro Českou televizi se jedná o úplnou substituci akustického verbálního kódu a neúplnou substituci vizuálního verbálního kódu, převádí vizuální verbální prvky v poměrně značném rozsahu, za hranicí nezbytně nutných informací, a doplňuje tak informace dostupné divákovi, nikoli však ve shodné míře jako v případě diváka originální verze. Všechny převedené vizuální verbální prvky byly zprostředkovány formou animovaných titulků v souladu s užitou překladatelskou strategií (stručný přehled překladatelských strategií při převodu VVP naleznete v Podkapitole 6.1). Zvolená strategie však nebyla při převodu VVP zachována konzistentně, když byla nejprve tato strategie převodu VVP formou animovaných titulků aktivována v úvodu epizody (překlad novinových stránek včetně informací nerelevantních kontextu děje) a následně od ní bylo v závěru epizody upuštěno (nepřeložená jednotlivá úmrtní oznámení). Animované titulky v této překladové verzi zároveň věrně přejímají přechodové efekty autorských titulků, například když je zobrazení titulku VVP ukončeno zároveň s rozčíleným zabouchnutím dveří vozidla, nebo se naopak titulek objeví zdánlivě zpoza kolemjdoucího, aby se následně skryl za sloup, který vstoupí do obrazu plynulým záběrem kamery, nebo zrcadlové zobrazení extradiegetické informace, která se tak do jisté míry stává zhmotněnou myšlenkou. Dle mého názoru pak titulky získávají těmito přechodovými efekty na dynamičnosti a snadněji tak upoutají divákovu pozornost. Nutno zmínit, že existovala i prapůvodní verze dabingu, v níž vizuální verbální prvky zůstávají nepřeloženy, divák, který výchozímu jazyku nerozumí na nějaké alespoň začátečnické úrovni je tak postaven do diegetické pozice a je vyloučen z myšlenkového dění postavy Sherlocka Holmese. V takovém případě nelze navázat onen autory zamýšlený exkluzivní vztah mezi hlavním protagonistou a divákem, který je tak uveden na stejnou úroveň jako ostatní postavy nezahrnuté do tohoto myšlenkového děje. Záměr autorů o pocit sounáležitosti se tak nenaplňuje a dochází k odcizení vztahu mezi autorem a divákem prostřednictvím postav a děje.

U dabingové verze pro AXN se jedná o úplnou substituci akustického verbálního kódu a neúplnou substituci vizuálního verbálního kódu. Převod vizuálních

verbálních prvků se v tomto překladu omezuje na nezbytně nutné informace. Pravděpodobně zejména z důvodu zvolené strategie převodu VVP titulky pod obrazem, které podléhají titulkovacím normám. Vizuální verbální prvky jsou tak často v překladu nekompletní, nebo často nejsou převedeny vůbec. Divák je často ponechán v diegetické pozici a je ochuzen o informace dostupné v autorských titulcích, které jsou záměrně součástí narativu. Nedochází k navázání vztahu mezi divákem a hlavní postavou do zamýšlené míry, sdílení informací s divákem bez znalosti anglického jazyka je pouze okrajové a vztah autora a příjemce je z uvedených důvodů jen značně povrchní. Titulky v této překladové verzi zasahují do obrazového materiálu a pro přehlednost je uvádím jako „titulky pod obrazem“ (subtitles), aby bylo možné je odlišit od titulků v obraze (on-screen titles).

Čtecí rychlost

Vzhledem k absenci zdrojů ohledně norem pro vizuální verbální prvky, jsem zjišťovala počet zobrazených znaků anglického originálního výchozí textu VVP v poměru k jejich času zobrazení a porovnala vypočítanou čtecí rychlost výchozího textu VVP s požadavky uváděnými v titulkovacích normách. V případě autorských (integrovaných animovaných) titulků lze logicky předpokládat aplikovatelnost těchto norem. V případě některých VVP obsažených v analyzovaném materiálu je ale počet zobrazovaných znaků natolik vysoký, že by nebylo reálně možné takové množství textu za dobu, po kterou je titulek vizuálních verbálních prvků zobrazen, vůbec stihnout přečíst. Jedná se zejména o novinové články, webové stránky, blogy či fóra. V takovém případě se nabízí argument, že autoři stejně od diváků neočekávají, že si přečtou veškerý předkládaný text, ale například pouze novinový titulek a zbylým obsahem se již nebudou zdržovat. Při výpočtu čtecí rychlosti bylo tedy nutno vzít v úvahu a následně zohlednit, která z obsažených informací zastává v daném informační kontextu primární roli, například u informačně zhuštěné stránky s novinovými články, kdy je v rámci kontextu děje pro diváka relevantní pouze jeden z uvedených novinových článků, nebo jeho část. Zbylý obsah pak zastává sekundární funkci a slouží jako zdroj humoru či k dotvoření scény nebo atmosféry. V takovýchto případech výskytu VVP jsem do výpočtu čtecí

rychlosti zahrnovala pouze rozsah počtu znaků textu tematicky relevantního, stylisticky výrazně odlišeného, a textu prominentního vzhledem k centrální pozici v obraze, aby nedošlo ke zkreslení výsledných hodnot čtecí rychlosti VVP zobrazovaných souběžně. V opačném případě by totiž počet znaků jednoho zobrazovaného vizuálního verbálního prvku dosahoval počtu neskutečných 2913 znaků pří délce zobrazení 4 vteřiny, přičemž čtecí rychlost by v tomto případě činila 728,25 znaků za vteřinu. Takový požadavek by jistě nedokázal splnit ani v jiných případech opravdu rychlý čtenář. Po eliminaci těchto nerealistických výsledků se však hodnota maximální potřebné čtecí rychlosti ustaluje na mírnější hodnotě 92,5 znaků za vteřinu. Přesto se však jedná o vysokou čtecí rychlost, obzvlášť pokud máme v danou chvíli věnovat ještě dalšímu obrazovému obsahu. Někdy je čtecí rychlost naopak velice nízká, ve zkoumaném materiálu se objevuje případ výskytu VVP se čtecí rychlostí 0,2 znaků za vteřinu. Vzhledem k velkým rozdílům ve čtecí rychlosti těchto výskytů je tedy průměrná hodnota čtecí rychlosti v dané epizodě 11,1 znaků za vteřinu, která tak ve pouze své průměrné hodnotě nevybočuje z normy (viz Podkapitola 5.4) s požadavkem na 12 znaků za vteřinu. Z průměrné hodnoty čtecí rychlosti vizuálních verbálních prvků v originálním anglickém znění tedy vyplývá, že VVP sice nepodléhají titulkovacím normám, ale v několika z případů výskytů VVP se jejich požadavkům alespoň přibližují.

8 Závěr

Vizuální verbální prvky tvoří čím dál větší část v autorském narativu audiovizuální tvorby, zejména kvůli stále vzrůstající oblibě využití moderních technologií, jako například internetu, mobilních telefonů či sociálních sítí, nejen v běžném životě. Je tedy naprosto logické, že si tyto technologie prosazují mnohem větší prostor i v audiovizuální tvorbě, než tomu bylo v minulosti. Pro diváka v rámci většinové globalizované populace je tak mnohem snadnější se v tomto prostředí orientovat, moci se použitím daných technologií identifikovat a tím se i identifikovat s postavami, které tyto technologie ve filmech či seriálech také používají. Použití vizuálních verbálních prvků ve filmové tvorbě není ve své podstatě ničím novým, avšak vývoj technologií a přesun k digitalizaci médií dělá tento proces snazším. Právě v seriálu Sherlock je implementace těchto každodenních nástrojů moderního člověka dovedena k dokonalosti. Divák si dokáže snadno představit sám sebe v roli hlavního protagonisty, alespoň pokud jde o využívání dostupných technologií, které se nás v běžném každodenním životě provázejí téměř na každém kroku.

Naneštěstí je ale toto téma v oblasti audiovizuálního překladu stále zemí neprobádanou a kvůli nedostatku relevantní odborné literatury k tomuto konkrétnímu tématu, je moje práce charakteru spíše deskriptivního, s cílem upozornit na tuto poněkud zanedbávanou, leč nedílnou a stále populárnější součást audiovizuálního překladu, která si tak jistě zaslouží minimálně stejnou míru pozornosti jako jiné oblasti audiovizuálního překladu.

V případové studii jsem porovnávala překladová řešení vizuálních verbálních prvků v oficiálních dabingových verzích pro Českou televizi a televizní kanál AXN. Existuje i třetí dabingová verze pro Filmbox, ale ta vychází z překladové verze pro AXN a pouze obsazuje jiné dabéry. Tuto dabingovou verzi jsem tedy do své analýzy nezahrnovala, neboť by byla redundantní co do obsahu analyzovaných dat. Obecně lze říci, že dabingová verze pro Českou televizi se snaží převádět přítomné vizuální verbální prvky v co největší možné míře. Až na výjimky převádí drtivou většinu vizuálních verbálních prvků formou animovaných titulků, které se drží originálu z hlediska umístění v obraze, stylu

písma i efektů při přechodu z jednoho VVP na druhý. Celkově působí tato verze na diváka sympaticky, známě až domestikovaně.

Vzhledem k tomu, že VVP se v originále ani ve zmiňované překladové verzi nemusí omezovat na maximální počet znaků, poskytuje divákovi značné množství dodatečných informací, a to přímo z obrazu, neruší jej tak od sledování vlastního děje a dává mu možnost soustředit se pro něj relevantní aspekty či informace v tomto audiovizuálním díle obsažené. Stejně tak má divák možnost si sám vybrat relevantní informace obsažené ve vizuálních verbálních prvcích. Necítí se být zmaten množstvím textu v obraze a může nerušeně sledovat dění v příběhu. Animované titulky navíc dodávají této dabingové verzi na estetické atraktivitě a elegantnosti provedení, která je zachována v duchu originální tvorby. Prostřednictvím animovaných titulků bylo v této dabingové verzi převedeno 75,79 % veškerých výskytů VVP v analyzovaném materiálu.

Oproti tomu dabingová verze pro AXN převádí pouze nezbytné množství informací zobrazených na scéně, často s největší pravděpodobností z důvodu nedostatku prostoru k zobrazení většího množství textu. Dabingová verze pro AXN totiž předává divákovi informace vizuálních verbálních prvků prostřednictvím titulků pod obrazem. Přidává tak do obrazu další text, který je sice pro diváka relevantní, často ale zasahuje do obrazových informací a v kombinaci s anglickým originálem si divák může připadat přesaturován textovými informacemi, z nichž je člověk, který nerozumí originálnímu jazyku, schopen interpretovat jen pro něj zpracovanou a převedenou část. Divák je také limitován v množství dostupných informací stran děje a ochuzen o vizuální umělecký dojem. Naneštěstí se v této dabingové verzi také objeví nepřesnosti, nebo špatné načasování titulků, které je tak ve výsledku pro diváka spíše matoucí. Titulky také nedodržují použití velkých a malých písmen, většina titulků je psána kapitálkami a poměrně velkou velikostí fontu titulků, které na diváka ve výsledku působí křiklavým dojmem. Možná by bylo v této dabingové verzi vhodnější použít titulky s menším fontem. V rámci této dabingové verze, která zprostředkovává obsažené VVP formou titulků pod obrazem bylo celkem převedeno 40 % všech výskytů VVP.

V rámci analýzy dat se mi potvrdil předpoklad, že vizuální verbální prvky nebudou svázány normami, kterými se mi musí obvykle řídit klasické titulky.

VVP měli značně delší rozsah v rozporu s pravidly o čtecí rychlosti, i když v průměrné hodnotě čtecí rychlosti (11,1 znaků za vteřinu) z požadavků norem nevybočují. Zároveň se mi vyvrátilo očekávání, že v dabované verzi bude převažovat tendence zvolit strategii akustické verbalizace, tedy proměnu vizuálního verbálního kódu na akustický verbální kód. Ve zkoumaném materiálu k takovéto změně informačního nedošlo u žádného z výskytů vizuálních verbálních prvků, naopak obě dabingové verze ve všech případech převáděných vizuálních verbálních prvků ponechali informační kanál nezměněn. Vzhledem k častému výskytu vizuálních verbálních prvků souběžně se zvukovou stopou dialogů se jedná o vhodné řešení.

Pro případný budoucí výzkum bych navrhovala zmapování technických nároků a požadavků na zpracování animovaných titulků, v podobě, v jaké byly užity v dabingové verzi pro Českou televizi.

Příloha č. 1: Transkript

Originál VVP	Druh VVP	Překlad VVP pro ČT	Překlad VVP pro AXN
LEARN TO SKI FOR ALMOST FREE! COLLECT YOUR FIST VOUCHER ON MONDAY	diegetická, novinový článek	NAUČTE SE LYŽOVAT SKORO ZADARMO! PRVNÍ KUPÓN ZÍSKEJTE V PONDĚLÍ	nepřeloženo
FANTASY FOOTBALL PRIZES! Pick YOUR dream team today!	diegetická, novinový článek	FOTBALOVÁ SOUTĚŽ PENĚŽITÉ CENY! Vyberte si svůj tým snů už dnes!	nepřeloženo
BANK GANG LEAVE COPS CLUELESS EXCLUSIVE by ROBBIE FRASER THE future of Scotland Yard's Chief is once again plunged into uncertainty after one of the most audacious robberies in the capital's history failed to provide and leads. The investigation, Detectives admit, has stalled after only a matter of day and the Forensic Science Service have been unable to furnish the investigators with any meaningful evidence. DCI Lestrade looked visibly shaken and tense in a press conference that disintegrated into a farce as he was unable to provide any meaningful answers The lack of any worthwhile leads is a cause for serious embarrassment for the Yard, and Lestrade is bearing the public brunt of this utter failure. The taxpayer-funded shambles is another slap to the public face, as career criminals can walk in and out of banks, taking our money with impunity. While any decent citizen would expect the Police Force to deal with such a massive crime with an iron determination and winged speed, the sordid truth is that they are not fit for purpose. As the Police scramble blindly for more clues, the perpetrators of this daring heist are tonight laughing into their champers, quaffing their caviar between chortles of mirth, splitting their sides of the utter ineptitude of DCI Lestrade and his team.	diegetická, novinový článek	POLICIE SI NEVÍ RADY S GANGEM LUPIČŮ EXKLUZIVNĚ Autor Robbie Fraser (…)	POLICIE SI S BANKOVNÍMI LUPIČI NEVÍ RADY

To measure it in football terms, this lot are Accrington Stanley. Who are they exactly! After the shambolic press conference, we got in touch with the lilly-livered keystone cops to try and find out for you, our readers, what exactly was going to be done about this criminal blight. And they did get back to us. You won't believe what they said. "We are unsure as to our next move."			

THAMES TO BECOME WATERY MOTORWAY A new plan tabled by the current Mayor of London to turn the Thames into bustling water-bound version of the M25 has hit rush-hour traffic as reaction has been damper than a dip in the rat-infested drink. The hair-brained scheme involved chartering disused boats, paying for their conversion into a version of London's famous bus, the Routemaster, but this plan has already foundered after pilot schemes revealed that customers were walking straight off the boat and into the icy currents of the Thames. When asked to explain how the system might move forward, or even be profitable, or perhaps to even explain the point, the Mayor, who was at a self-promotion event, was found to be dithering, incoherent and self-interested. He said, "Well, the fact of the matter is that Londoners need to recognise our great naval history rather than naval-gating and this will make the traffic moving, while evoking memories of Nelson and the like. Huzzar!" The plan joins a long list of bizarre concepts including the recently-mocked concept of putting an airport in the middle of the estuary.	diegetická, novinový článek	Z TEMŽE SE MÁ STÁT VODNÍ DÁLNICE (…)	nepřeloženo
Eighteen months ago	diegetická, OST	Před osmnácti měsíci	Před osmnácti měsíci

WHO STOLE OUR TWO MILL? By Alfred Soames The theft of over two million sterling in bonds from the secure vault of a Central London bank is looking eerily familiar to the bank heist last year that nearly cost the Chief of Scotland Yard his job. Everything about the modus operandi suggests the work of the same gang, and that must surely have police chiefs sweating over their desks right now as both heists have failed to throw up any suspects, let alone arrests. Forensic experts continue to be perplexed by the lack of physical evidence left by the thieves, a problem first mooted during the botched investigation into the infamous Central Bank heist a year ago. Scotland Yard will privately be hoping for a better outcome from their investigations here but sources from within the organisation suggest that the outlook is bleak. Nobody in the Police press office were available for comment.	diegetická, novinový článek	KDO UKRADL NAŠE DVA MILIONY? Krádež dluhopisů v hodnotě dvou milionů liber ze zajištěných trezorů Centrální londýnské banky, ke které došlo včera večer, nápadně připomíná bankovní loupež z minulého roku, kvůli které velitel Scotland Yard málem přišel o práci. Vše v způsobu provedení napovídá, že se jedná o práci stejného gangu. Důstojníci policie se právě bezpochyby za svými stoly právem potí. Žádná z loupeží nevedla jak k odhalení podezřelých, tak k zatčení. Forenzní experti jsou zcela vyvedeni z míry nedostatkem fyzických stop zanechaných lupiči - tento problém se poprvé objevil v loňském zpackaném vyšetřování nechvalně známé loupeže v centrální bance.	KDO UKRADL NAŠE DVA MILIONY?

Potential Freezing spell puts funeral directors on red alert With the weather forecasts predicting a particularly fierce winter spell on the horizon, the news of the incoming frozen temperatures has left funeral directors up and down the country on red alert. The expected sub-zero burst is likely to put a strain on the capacity of churches, funeral homes and crematoriums. This, allied to the habit of older people expiring due to not being able to afford the basic commodity of heating their own home, is expected to push the situation beyond breaking point. Funeral home spokesman Steven Deadman said "It's not old folk's fault, but they do drop like icy flies at this time of year. This backs the system up, so families may have grandma on ice for quite a while." A Tory spokesman responded rather tensely to the potential crisis, saying "This is a problem that we inherited from the last government".	diegetická, novinový článek	Kvůli hrozícím mrazům vyhlásili majitelé pohřebních ústavů stav pohotovosti (…)	nepřeloženo
Motocross bikers in fight to distance themselves from scooter hoodlums A recent upsurge in noisy oilks riding around suburban areas on loud, Vespa-type scooters are causing trouble beyond the neighbourhoods they terrorise now the well behaved exponents of motocross are having to weather a bad PR storm from victims of the noise pollution, who are mistaking one for the other. The motocross riders are very upset about this as they ride on designated areas only, and are paying the price for a few rogue elements who are tarnishing their good name. Michael Ducatti, spokesman for the Spokes Motocross club said "It's not like we rag our bikes around supermarket car parks. We just want to jump clods of earth, and instead we have to hear about these clods".	diegetická, novinový článek	Motokrosaři se snaží distancovat od chuligánů na skútrech (…)	nepřeloženo

Twelve months ago	diegetická, OST	Před dvanácti měsíci	Před dvanácti měsíci
POLICE ARE NO CLOSER TO WATERS GANG CONVICTION Waters Gang claim Police persecution, 40 officers on case left empty-handed by Richard Perryman The infamous brothers known to the public as "The Waters Gang" walked out of custody last night swearing to clear their names in what has become a game of cat and mouse between the Scotland Yard and the criminal underworld. Derek Waters, speaking on behalf of himself and his brother, stood on the steps of the Scotland Yard building and shook his fist at the facade behind him, claiming that his family were the victims of a persecution campaign by senior police officers. A team of 40 officers and administrative assistants have been working that case for seven months now, trying to piece together evidence that will lead to a conviction, but none has been forthcoming. The higher echelons of Scotland Yard have been left feeling in the last two years as they bush from scandal to fool up. It will be particularly galling to the head of the Police as, upon appointment, he pushed a mandate of good policework, high conviction rates! The CPS will be under fresh scrutiny after their failure to achieve successful prosecution of what saw as a serious criminal enterprise. …	diegetická, novinový článek	POLICIE NENÍ O NIC BLÍŽE USVĚDČENÍ WATERSOVA GANGU Watersův gang proklamuje policejní perzekuci, 40 policistů z případu odešlo s prázdnýma rukama (…)	POLICIE STÁLE NENÍ SCHOPNÁ WATERSŮV GANG USVĚDČIT
MYSTERIOUS WOODLAND BLIGHT THREATENS RURAL HABITATS (…)	diegetická, novinový článek	TAJEMNÁ LESNÍ SNĚŤ OHROŽUJE VENKOVSKÉ BIOTOPY (…)	nepřeloženo
Six months ago	diegetická, OST	Před šesti měsíci	Před šesti měsíci

Waters gang walk free - again! The smile on Derek Waters' lips said it all - the smile of a man who knew that he was an 'untouchable'. Despite overwhelming evidence Scotland Yard were unable to secure a conviction against him and his brother for armed robbery. A microscope sample of DNA found on the inside of a Halloween mask was the cornerstone of the police case, but after Lord Justice Chuck Riley ruled it inadmissible, the case crumbled before their eyes. Brian Waters, the younger brother of Derek, actually appeared to dance down the steps of the Old Bailey like Fred Astaire himself, knowing that he was a free man and that the careers of several senior police officers were in tatters. The Waters gang, as they have become known in the media, have long maintained that they have been the victims of a persecution campaign of harassment from Scotland Yard, who refused to comment.	diegetická, novinový článek	Watersův gang osvobozen - opět! (…)	WATERSŮV GANG ZNOVU NA SVOBODĚ
Memory loss man 'hunt' out over parking tickets	diegetická, novinový článek	Muž se ztrátou paměti "zkouší" kvůli parkovacím pokutám	nepřeloženo
Power failures talk are premature according to energy supremes	diegetická, novinový článek	Řeči o výpadcích elektřiny jsou podle šefů energetiky "předčasné"	nepřeloženo
Glass half-empty? Moderate drinkers have the last laugh	diegetická, novinový článek	Sklenice napůl prázdná? Kdo pije střídmě, ten se směje naposled.	nepřeloženo
Three months ago	diegetická, OST	Před třemi měsíci	Před třemi měsíci
Yesterday	diegetická, OST	Včera	Včera
Alarms offline	diegetická, displej mobilu nebo počítače	ALARMY VYŘAZENY	ALARM MIMO PROVOZ

Hacking detected	diegetická, displej mobilu nebo počítače	*** ZJIŠTĚNO HACKOVÁNÍ***	DETEKOVÁNO NARUŠENÍ
HELP. BAKER ST. NOW.	diegetická, displej mobilu nebo počítače	POMOC. BAKER ST. HNED.	POMOC. BAKER STREET. HNED.
HELP ME. PLEASE.	diegetická, displej mobilu nebo počítače	POMOZ MI. PROSÍM.	POMOZ MI. PROSÍM.
HOW TO WRITE AN UNFORGETTABLE BEST MAN SPEECH	diegetická, nápisy	JAK NAPSAT NEZAPOMENUTELNÝ SVATEBNÍ PROSLOV	JAK NAPSAT NEZAPOMENUTELNOU ŘEČ
-	-	ČESKÁ TELEVIZE UVÁDÍ BRITSKÝ CYKLUS	-
SHERLOCK	úvodní titulky	nezohledněno	nezohledněno
BENEDICT CUMBERBATCH, MARTIN FREEMAN	úvodní titulky	BENEDICT CUMBERBATCH, MARTIN FREEMAN V ČESKÉM ZNĚNÍ VOJTĚCH DYK DAVID ŠVEHLÍK	nepřeloženo
WRITTEN BY STEVEN THOMPSON, STEVEN MOFFAT, MARK GATISS	úvodní titulky	SCÉNÁŘ STEVEN THOMPSON, STEVEN MOFFAT, MARK GATISS	nepřeloženo
CREATED BY MARK GATISS, STEVEN MOFFAT	úvodní titulky	VYTVOŘILI MARK GATISS, STEVEN MOFFAT	nepřeloženo
BASED ON THE WORKS OF SIR ARTHUR CONAN DOYLE	úvodní titulky	NA MOTIVY DĚL SIRA ARTHURA CONANA DOYLA	nepřeloženo
THE SIGN OF THREE	úvodní titulky	ZNAMENÍ TŘÍ	nepřeloženo
PRODUCER SUSIE LIGGAT	úvodní titulky	PRODUKCE SUSIE LIGGATOVÁ	nepřeloženo
SERIES PRODUCER SUE VERTUE	úvodní titulky	PRODUKCE SERIÁLU SUE VERTUEOVÁ	nepřeloženo
DIRECTOR COLM MCCARTHY	úvodní titulky	REŽIE COLM MCCARTHY	nepřeloženo

The Bloody Guardsman	diegetická, novinový článek na internetu	Zkrvavený gardista	nepřeloženo
The Bloody Guardsman Sherlock didn't want me to write up this case for reas(ons...) will become obvious. But there's no way I was going to (pass) up the chance to... well, you'll see! It all started with an email from one of the Queen's guardsmen. It's probably easier just to introduce it in (his own) words. ' Dear Mr Holmes. My name is Bainbridge. I'm a (Private) in Her Majesty's Household Guard. I'm writing to you (about a) personal matter - one I don't care to bring before my superiors. It would sound so trivial. But I think someo(ne is stalking me.	diegetická, novinový článek na internetu	Zkrvavený gardista Sherlock nechtěl abych tenhle případ sepsal, z důvodů, které se brzy ozřejmí. Ale já nechci ani náhodou propásnout příležitost, abych… no, uvidíte! Vše začalo emailem od jednoho z Královniných gardistů. Nejspíš bude jednodušší představit ho jeho vlastními slov(y:) "Vážený pane Holmesi. jmenuji se Bainbridge. Jsem vojí(n) dvorní stráže Jejího veličenstva. Píšu vám ohledně soukro(mé) záležitosti, se kterou se nechci svěřovat svým nadřízeným. Znělo by to tak banálně. Ale myslím, že mě někdo sleduje.	nepřeloženo
Catering	diegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo
Wine	diegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo
Rehearsal	diegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo
Plan	diegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo
Transport	diegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo
The Mayfly Man	diegetická, novinový článek na internetu	Jepičí muž	JEPIČÍ MUŽ
The Mayfly Man	diegetická, novinový článek na internetu	Jepičí muž	nepřeloženo

We'd just returned from a quiet, civilised evening in the p(ub when our latest) client arrived at Baker Street. She was a nurse. And, appar(ently, she'd been out) for dinner. With a ghost. The client (she's asked me not to reveal her name) told us (that she'd been on a) date and that everything had gone well. He'd been the pe(rfect gentleman, apparently. They'd swapped numbers but, when he hadn'(t got in touch, she'd) gone to his flat to see if he was okay. And it turns out, he (wasn't. Because) according to his landlord, the guy who'd been in the flat (had died over a week) before. She'd then found a website where other women w(ere talking about) similar experiences. Sherlock went onto the website and found a number of o(ther women he) believed had met the same man. He couldn't work out a (connection between) them, though. They had different backgrounds and intere(sts. The man had given) a different name on each occasion. But then he worked o(ut how he'd done it.	diegetická, novinový článek na internetu	Zrovna jsme se vrátili z tichého, kulturního večera v hospodě (…) do Baker Street dorazila naše nejnovější klientka. Byla to ses(tra...) A údajně byla na večeři. S duchem. Klientka (požádala mě, abych neprozradil její jméno nám ře(kla, že…) byla na rande a všechno šlo skvěle. zdálo se, že jde o dokona(lé...) Vyměnili si čísla, ale když se jí neozýval, zašla se podívat do j(eho bytu...) jestli je v pořádku. A ukázalo se, že není. Protože domácí tvr(dí, že...) z dotyčného bytu zemřel. poté našla webovou s(tránku...) další ženy psaly o podobných zkušenostech. Sherlock na stránku zvítal a našel řadu dalších žen, o kterýc(h...), že se setkaly se stejným mužem. nedařilo se mu ale mezi nim(i...). Měly různá zázemí a koníčky. muž pokaždé udal jiné jméno. Ale pak rozlouskl, jak to udělal.	nepřeloženo
Confidential CASE FILE	diegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo
Stop Lap	diegetická, displej mobilu nebo počítače	Stop Mezičas	nepřeloženo
Urine	extradiegetická, displej mobilu nebo počítače	MOČ	nepřeloženo

Blood Alcohol	extradiegetická, displej mobilu nebo počítače	ALKOHOL V KRVI	nepřeloženo
Madonna	vlastní jméno, nezohledněno	-	-
Sherlock Holmes	vlastní jméno, nezohledněno	-	-
designer table art?	extradiegetická, OST	designový stůl umění?	DESIGNER, KOŽENÉ KŘESLO
chair seat leather sleeeeep	extradiegetická, OST	křeslo sedačka kůže spáááááát	DESIGNER, KOŽENÉ KŘESLO
thing speaker hi tech thing	extradiegetická, OST	věc reprák hi-tech věc	MLUVČÍ, HI-TECH,SMRT,LEBKA
death? skull? deaded?	extradiegetická, OST	smrt lebka umřelý ????	SMRT,LEBKA,DŘEVO, VEJCE,KŘESLO, SESTRA, KLIENTA, OBĚŤ
wood? pipe/tube/wotsit thingamebob?	extradiegetická, OST	dřevo trubka/roura/jakseto bazmek?	SMRT,LEBKA,DŘEVO, VEJCE,KŘESLO, SESTRA, KLIENTA, OBĚŤ

egg? chair?? sitty thing? ??????????	extradiegetická, OST	vejce? Křeslo?? Sedací věc? ????????????	SMRT,LEBKA,DŘEVO, VEJCE,KŘESLO, SESTRA, KLIENTA, OBĚŤ
nurse client? victim?? cardigan	extradiegetická, OST	sestra klientka? oběť?? Svetr	nezohledněno
"He destroyed us all. And he gets a medal for it."	diegetická, novinový článek na internetu	"Všem nám zničil život. A dostal za to medaili."	VŠECHNY NÁS ZNIČIL A JEŠTĚ ZA TO DOSTAL METÁL

V.C. Hero - The Unanswered Questions Why did my boy have to die? By Laurie Norris Major James Sholto. A name both revered and reviled. A deservedly decorated war hero? Or a murderer? Madeline Small, 52, believes the latter. "that man was responsible for the death of my Peter. He destroyed my family." Sitting in her small flat in Barking, East London, Madeline cuts a lonely figure. Surrounded by photographs of happier times, she sips at her tea and her eyes glaze over as she remembers the 18 year lod boy she waved off one Sunday morning two years before. "And that's what he was. He was a boy. Just a boy who wanted to serve his (cou)ntry and that man…" She trails off and tears form in her eyes. Tears of both grief and anger. (…)his day, she can barely bring herself to say the name of the man she believes to be responsible for the death of (...)	diegetická, novinový článek na internetu	Vyznamenaný hrdina - nezodpovězené otázky. Proč musel můj chlapec zemřít? Napsala Laurie Norrisová Major James Sholto. Jméno uctívané i zatracované. Po zásluze vyznamenaný válečný hrdina? Nebo vrah? Madeline Smallová (52 let) je přesvědčená, že to druhé. "Ten člověk je zodpovědný za smrt mého Petera. Zničil moji rodinu." Sedí ve svém malém bytě v Barkingu ve východním Londýně a působí velmi osaměle. obklopena fotografiemi ze šťastnějších dob usrkává čaj a se skelným pohledem vzpomíná na osmnáctiletého chlapce, se kterým se jednoho nedělního rána před dvěma roky rozloučila. "A přesně to byl. Byl to chlapec. Jen kluk, který chtěl sloužit svojí zemi a pak ten muž..." Ztichne a v očích se jí objeví slzy. Slzy žalu, ale i zlosti Do dnešního dne se stěží dokáže přimět vyslovit jméno muže, který je podle ní zodpovědný za smrt jejího syna.	Hrdina. Nezodpovězené otázky. Proč můj chlapec musel zemřít?
UK NEWS | WORLD NEWS | ECONOMY | POLITICS | SCIENCE| WEB & MOBILE | TECHNOLOGY | TV | AGRICUL(TURE)	diegetická, novinový článek na internetu	DOMÁCÍ | ZE SVĚTA | EKONOMIKA | POLITIKA | VĚDA | WEB & MOBILNÍ TELEFONY | TECHNOLOGIE | TV	nepřeloženo
Search for a story GO	diegetická, novinový článek na internetu	Hledat článek VYHLEDAT	nepřeloženo

News > Uk News > Top Stories	diegetická, novinový článek na internetu	Zprávy > Domácí zprávy > Hlavní zprávy	nepřeloženo
Up to 50% off the Ethan West Range Click here to find out more	diegetická, novinový článek na internetu	Až 50% slevy na sortiment Ethan West (…)	nepřeloženo
ONLINE NEWS | NEWS | BUSINESS | MONEY | SPORT | WEATHER | TRAVEL | EVENTS | CREATIVE | LIVING | HISTORY | ARCHIVE	diegetická, novinový článek na internetu	ONLINE ZPRÁVY | ZPRÁVY | PENÍZE | SPORT | POČASÍ | CESTOVÁNÍ | UDÁLOSTI | (…) HISTORIE | ARCHIV	nepřeloženo
"Go home and get some rest."	diegetická, novinový článek na internetu	"Jděte domů a odpočiňte si."	nepřeloženo
NicoBud patch	diegetická, novinový článek na internetu	NicoBud náplast	nepřeloženo

I DATED A GHOST .COM HOME | FRIENDS | JOIN | CHAT NOW | NEW WINDOW | CONTACT Welcome to I DATED A GHOST COM, an interpersonal relationship advice and assistance centre providing a forum to confront personal conflicts, promote participation in self-discovery and responsibility and to share ghost dating tips, love advice, and platonic relationship resources. I DATED A GHOST COM is designed and operated to promote collaboration and to offer support to persons seeking advice. The hosts of the channel and the forums and other guest assist you with problems or questions that you may have regarding relationships and other socially oriented questions. We do our best to try and help you find your own answers. I DATED A GHOST COM Community Forums Have questions or concerns about your dead partner, ghosts, passed away family members, or just relationships in general? Not sure who to turn to? Enter and let our caring, close-knit community help you find the answers for yourself! Dating ghosts, courting ghosts, or going already with a ghost? Things not working out the way you had hoped? Stand up on your soap box and let us know what's going on! I dated My Teacher (43 viewing) Getting Married to a Ghost (4 viewing) Long-Distance Relationships (71 viewing) Marriage and Life Partnerships (77 viewing) Friends and Lovers (67 viewing) The Other Man/Woman (27 viewing)	diegetická, novinový článek na internetu	RANDILA JSEM S DUCHEM.COM	CHODILA JSEM S DUCHEM.COM

VICKY: He had a lovely …	diegetická, displej mobilu nebo počítače	VICKY: Měl úžasný…	VICKY: Měl úžasné…
SHERLOCK: Sorry about that…	diegetická, displej mobilu nebo počítače	SHERLOCK: Omlouvám se.	SHERLOCK: Omlouvám se…
Obituaries	diegetická, novinový článek	Úmrtní oznámení	ÚMRTNÍ OZNÁMENÍ
Augustus Carter Poet who shocked	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Brendan Seamus O'Brien Childrens author	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Brendan Seamus O'Brien, the author of the popular *The Witches of Turnham Green* series of novels, has died. She was 64. Born in Dover, O'Brien originally trained to be a hairdresser. In his spare time, though, he started to write stories for his children, Benedict and Martin. (...) of her husband. She leaves behind two sons.	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
(…) started his career with a small local paper in 1980 before moving to work at a major national. In 1984, his photographs of famine-hit Ethiopia gained him a number of awards and public acclaim.	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
(…) died following a short illness. Slant, who starred in the short-lived BBC 3 sitcom Boys! was 26. An investigation is being held into her death, at the popular Rapture nightclub in Ibiza	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Llio Fflur You're with the angels now, my darling. Much love from Mummy and Daddy xxx	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Beatrice Avril Chester Rest in peace, Stoney. Funeral details to be announced. Save all your kisses for me xx	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo

Michael James Heaney Taken from us in a tragic accident. Sleep well our pocket rocket. Love from the girls. Xx	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Clara Grace Knapp I loved the way you moved. Now you can dance your cares away with the angels. Lots of love Marty xx	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Brian Alexander Ashton Suddenly on 29 April. Funeral to be held at St Martin's Church. Charitable donations to be made to the Nunhead Cattery.	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Rosemary Phillippa Carey Much-missed friend and lover. Sadly taken by forces unknown xx	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Helman Claus Hoffman RIP Helman. Taken from us far too soon. Sleep well in the stars, my precious. Jx	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Charlotte Doreen Knightman nee Lee Aged 76 years. Beloved Husband of Gillian, much loved father of David and Roger and loving Grandad of Lindsay. Funeral service to be held at St Johns Crematorium.	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Joseph Jacob Abrahams Peacefully at the County Hospital aged 72 passed away. Sue and Alan would like to thank everyone for messages of sympathy received during their bereavement and all who gave donations.	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
Augustus Bradley Carter After illnes borne with great courage, aged 66 years of Home park. Dearly beloved husband of Bobbie, much loved Dad of Elaine and Magaret and fondly loved.	diegetická, novinový článek	nepřeloženo	nepřeloženo
TESSA: BASTARD!	diegetická, displej mobilu nebo počítače	TESSA: HAJZL!	TESSA: Grázl!
SHERLOCK: Hello Tessa	diegetická, displej mobilu nebo počítače	SHERLOCK:Zdravím, Tesso	SHERLOCK: Ahoj, Tesso.

Dr John Hamish WATSON & Miss Mary Elizabeth MORSTAN Request the pleasure of your company at their marriage	diegetická, displej mobilu nebo počítače	Dr John Hamish WATSON & slečna Mary Elizabeth MORSTANOVÁ by Vás rádi pozvali na svou svatbu	nepřeloženo
MAYFLY MAN?	extradiegetická, OST	JEPIČÍ MUŽ?	nepřeloženo
Lock this place down.	diegetická, displej mobilu nebo počítače	Uzavři budovu.	UZAVŘI TO TADY.
MAYFLY MAN?	extradiegetická, OST	JEPIČÍ MUŽ?	nepřeloženo
TARGET?	extradiegetická, OST	TERČ?	CÍL? CÍL? CÍL? CÍL? CÍL?
IT'S YOU.	diegetická, nápisy	JSTE TO VY.	nepřeloženo
Dr John Hamish WATSON & Miss Mary Elizabeth MORSTAN Request the pleasure of your company at their marriage at St. Mary's Church, Sutton Mallet on Saturday 18th May at 12 o'clock & after	extradiegetická, OST	Dr John Hamish WATSON & slečna Mary Elizabeth MORSTANOVÁ by Vás rádi pozvali na svou svatbu v kostele Panny Marie v Sutton Mallet v sobotu 18.května ve 12 hodin	nepřeloženo
Venue	extradiegetická, OST	Místo konání	MÍSTO KONÁNÍ
Plan	extradiegetická, OST	Plán	PLÁN
Rehearsal	extradiegetická, OST	Zkouška	ZKOUŠKA
Waltz for Mary and John by Sherlock Holmes	extradiegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo
Dr and Mrs Watson	extradiegetická, nápisy	nepřeloženo	nepřeloženo

Příloha č. 2: Informace o dabingu

Dabing pro Českou televizi

V českém znění: Vojtěch Dyk - Benedict Cumberbatch (Sherlock Holmes), David Švehlík - Martin Freeman (Dr. John Watson), Filip Blažek - Rupert Graves (inspektor Lestrade), Libuše Švormová - Una Stubbs (paní Hudsonová), Jitka Ježková - Louise Brealey (Molly Hooperová), Jan Vondráček - Mark Gatiss (Mycroft Holmes), Jan Maxián - Andrew Scott (Jim Moriarty), Roman Víšek (titulky), Jan Szymik (titulky)

S01E01 Studie v růžové

Dále v českém znění: Kateřina Velebová - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Ladislav Mrkvička - Philip Davis (Jeff), Petr Burian - Jonathan Aris (Anderson), Týna Průchová - Lisa McAllister (Anthea), Rudolf Kubík - David Nellist (Mike Stamford), Karel Gult - Stanley Townsend (Angelo), Radana Herrmannová - Tanya Moodie (Ella), Ladislav Cigánek, Jitka Morávková, Jiří Krejčí, Martina Šťastná, Kateřina Petrová, Pavla Vojáčková, Lukáš Jurek

S01E02 Slepý bankéř

Dále v českém znění: Vendulka Křížová - Zoe Telford (Sarah), Daniel Margolius - Paul Chequer (inspektor Dimmock), Adéla Pristášová - Gemma Chan (Soo Lin Yao), Petr Burian - Bertie Carvel (Seb Wilkes), Pavla Vojáčková - Sarah Lam (generál Shan), Kateřina Petrová - Olivia Poulet (Amanda), Michal Holán - Al Weaver (Andy Galbraith), Radana Herrmannová, Lukáš Jurek, Vladimír Fišer, Roman Víšek, Rudolf Kubík, Jan Vondráček a další

S01E03 Velká hra

2012 Cena Františka Filipovského za nejlepší zvuk dabovaného audiovizuálního díla

Dále v českém znění: Vendulka Křížová - Zoe Telford (Sarah), Kateřina Velebová - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Jaroslav Kaňkovský - John Sessions (Kenny Prince), Radana Herrmannová - Haydn Gwynne (slečna Wenceslasová), Lukáš Jurek - Doug Allen (Joe), Rudolf

Kubík - Paul Albertson (Ewart), Týna Průchová - Lauren Crace (Lucy), Kateřina Petrová - Caroline Trowbridge (paní Monkfordová), Eva Spoustová - Di Botcher (Connie Princeová), Ladislav Cigánek, Roman Víšek, Marek Holý, Inka Šecová, Vladimír Fišer, Adéla Pristášová, Michal Holán, Daniel Margolius, Johana Sládková a další

Překlad: Veronika Kvapilová
Dramaturgie: Petr Šaroch
Mistr zvuku: Petr Lenděl
Grafická spolupráce: Pavla Bumbová
Asistentka režie: Hana Zapletalová
Vedoucí produkce: Lucie Matoušková
Vedoucí dramaturg: Alena Poledňáková
Šéfproducent: Vladimír Tišnovský
Dialogy a režie: Michal Vostřez
Vyrobila: Česká televize 2011

S02E01 Skandál v Belgravii
Dále v českém znění: Tatiana Vilhelmová - Lara Pulver (Irene Alderová), Libor Hruška - Todd Boyce (Neilson), Tomáš Juřička - Andrew Havill (Harry), Martin Stropnický - Danny Webb (Carter), Kateřina Lojdová - Rosalind Halstead (Kate), Aleš Háma, Radka Fidlerová, Petr Vágner a další
S0202 Psisko baskervillské
Dále v českém znění: Marek Holý - Russell Tovey (Henry Knight), Pavla Vojáčková - Amelia Bullmore (Dr. Stapletonová), Jiří Čapka - Clive Mantle (Dr. Frankland), Petr Vágner - Simon Paisley Day (major Barrymore), Martina Randová - Sasha Behar (Dr. Mortimerová), Michal Holán - Will Sharpe (Lyons), Alexandr Postler - Gordon Kennedy (Gary), Michal Jagelka - Stephen Wight (Fletcher), Marek Libert - Kevin Trainor (Billy), Radka Fidlerová a další
S02E03 Reichenbašský pád
Dále v českém znění: Kateřina Velebová - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Kateřina Lojdová - Katherine Parkinson (Kitty Rileyová), Petr

Burian - Jonathan Aris (Anderson), Dalimil Klapka - Malcolm Rennie (soudce), Radana Herrmannová, Aleš Háma, Otmar Brancuzský, Miloš Vávra, Pavla Vojáčková, Radka Fidlerová a další

Překlad: Veronika Kvapilová
Dramaturgie: Petr Šaroch
Mistr zvuku: Leoš Martinek
Grafická spolupráce: Pavla Bumbová
Asistentka režie: Hana Zapletalová
Vedoucí produkce: Markéta Vyšínová
Vedoucí dramaturg: Alena Poledňáková
Vedoucí realizace: Vladimír Tišnovský
Dialogy a režie: Michal Vostřez
Vyrobila: Česká televize 2013

S03E01 Prázdný pohřebák
Dále v českém znění: Barbora Munzarová - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Petr Burian - Jonathan Aris (Anderson), Josef Pejchal - David Fynn (Howard Shilcott), Alena Procházková - Wanda Ventham (paní Holmesová), Bedřich Šetena - Timothy Carlton (pan Holmes), Otmar Brancuzský, Eliška Nezvalová, Oldřich Hajlich, Jindřich Hinke, Marek Holý, Monika Krátká, Kateřina Lojdová, Svatopluk Schuller, Milan Slepička, Kamila Špráchalová, Martina Šťastná, Roman Víšek, Jaroslav Vlach, Nikola Votočková, Petr Hais, Matěj Převrátil
S0302 Znamení tří
Dále v českém znění: Barbora Munzarová - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Kateřina Velebová - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Kateřina Lojdová - Yasmine Akram (Janine), Vendulka Křížová - Alice Lowe (Tessa), Miloslav Mejzlík - Alistair Petrie (major Sholto), Josef Pejchal - Oliver Lansley (David), Oldřich Hajlich - Ed Birch (Tom), Marek Holý - Jalaal Hartley (fotograf), Otmar Brancuzský, Eliška Nezvalová, Jindřich Hinke, Zbyšek Horák, Monika Krátká, Jitka Moučková, Svatopluk Schuller, Milan Slepička, Kamila Špráchalová, Martina Šťastná, Jaroslav Vlach, Nikola

Votočková, Matěj Převrátil

S03E03 Poslední přísaha

Dále v českém znění: Barbora Munzarová - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Miroslav Saic - Lars Mikkelsen (Charles Magnussen), Kateřina Lojdová - Yasmine Akram (Janine), Petr Burian - Jonathan Aris (Anderson), Marek Holý - Tom Brooke (Bill Wiggins), Jitka Smutná - Lindsay Duncan (Lady Smallwoodová), Alena Procházková - Wanda Ventham (paní Holmesová), Bedřich Šetena - Timothy Carlton (pan Holmes), Otmar Brancuzský, Oldřich Hajlich, Jindřich Hinke, Monika Krátká, Svatopluk Schuller, Milan Slepička, Martina Šťastná, Kateřina Velebová, Roman Víšek, Jaroslav Vlach, Petr Hais

Překlad: Veronika Kvapilová
Dramaturgie: Petr Šaroch
Mistr zvuku: Zdeněk Dušek
Grafická spolupráce: Pavla Bumbová
Asistentka režie: Hana Zapletalová
Vedoucí produkce: Markéta Vyšínová
Vedoucí dramaturg: Alena Poledňáková
Vedoucí realizace: Pavel Fuchs
Dialogy a režie: Michal Vostřez
Vyrobila: Česká televize 2014

Vánoční speciál Přízračná nevěsta

Dále v českém znění: Barbora Munzarová - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Petr Burian - Jonathan Aris (Anderson), Kateřina Lojdová - Yasmine Akram (Janine), Rudolf Kubík - David Nellist (Mike Stamford), Igor Bareš - Tim McInnerny (Sir Eustace Carmichael), Simona Postlerová - Catherine McCormack (Lady Carmichaelová), Jiří Valšuba - Gerald Kyd (Ricoletti), Jitka Jirsová - Stephanie Hyam (Jane), Miroslav Saic - Tim Barlow (Wilder), Vojtěch Hájek, Karel Gult, Jan Szymik a další

Překlad: Veronika Kvapilová

Dramaturgie: Petr Šaroch

Zvuk: Martin Václavík

Produkce: Petr Skarke

Dialogy a režie: Michal Vostřez

Vyrobila: Společnost SDI Media 2015

S04E01 Šest Železných dam

Dále v českém znění: Barbora Munzarová - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Miroslav Saic - Lars Mikkelsen (Charles Magnussen), Jitka Smutná - Lindsay Duncan (Lady Smallwoodová), Alena Procházková - Wanda Ventham (paní Holmesová), Radana Herrmannová - Tanya Moodie (Ella), Bohuslav Kalva - Simon Kunz (Sir Edwin), Petr Stach - Sacha Dhawan (Ajay), Radka Malá - Marcia Warren (Vivian), Jitka Moučková - Eleanor Matsuura (Detektiv Hopkinsová), Lukáš Hlavica - Charles Edwards (David Welsborough), Kateřina Lojdová - Amanda Root (Emma Welsboroughová), Petr Neskusil - Rob Callender (Charlie Welsborough), Jana Stryková - Sian Brooke (Elizabeth), Martin Janouš - Paul Chequer (Dimmock), Zuzana Skalická - Gabrielle Glaister (Velvyslankyně), Roman Štabrňák - Neal Barry (Ray Kingsley), Lumír Olšovský - Edward Judge (Craig), Karel Gult - Richard Syms (Vikář),Michal Gulyáš - Harry Gostelow (Manžel velvyslankyně), Jindřich Žampa - Andrew Bone (Karim), Jolana Smyčková, Klára Nováková, Monika Krátká, Nikola Navrátil, Pavel Šrom, Martina Šťastná, Radovan Vaculík

S04E02 Skomírající detektiv

Dále v českém znění: Barbora Munzarová - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Marek Holý - Tom Brooke (Bill Wiggins), Jitka Smutná - Lindsay Duncan (Lady Smallwoodová), Václav Knop - Toby Jones (Culverton Smith), Jana Stryková - Sian Brooke (Elizabeth), Jitka Moučková - Georgina Rylance (Cornelia), Jolana Smyčková - Gina Bramhill (Faith), Pavel Šrom - Martin Savage (Ivan), Radana Herrmannová - Katy Wix (Sestra Cornishová), Lumír Olšovský - Matthew Romain (Andrew), Radovan Vaculík - Vijay Doshi (Gavin), Lukáš Hlavica - Asheq Akhtar (Šahíd), Kateřina Lojdová, Roman Štabrňák, Klára Nováková, Matěj Převrátil, Karel Gult, Michal Gulyáš, Martin

Janouš, Monika Krátká, Nikola Navrátil, Martina Šťastná

S04E03 Poslední případ

Dále v českém znění: Barbora Munzarová - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Alena Procházková - Wanda Ventham (paní Holmesová), Karel Gult - Timothy Carlton (pan Holmes), Bohuslav Kalva - Simon Kunz (Sir Edwin), Jana Stryková - Sian Brooke (Eurus Holmesová), Miloš Vávra - Art Malik (Ředitel věznice), Nikola Navrátil - Richard Crehan (Ben), Roman Štabrňák - Ralph Ineson (Vince), Martin Preiss - Tam Mutu (Leonard), Kateřina Lojdová - Clare Foster (Velma), Lumír Olšovský - Rhys Rusbatch (Vězeňský technik), Veronika Diamantová - Indica Watson (malá Euros), Klára Nováková - Indica Watson (malá Euros), Mikuláš Převrátil - Tom Stoughton (Malý Sherlock), Harry Tuffin (Victor), Michal Gulyáš, Martin Janouš, Martina Šťastná, Radovan Vaculík

Překlad: Petr Putna (S04E01), Veronika Kvapilová (S04E02 - S04E03)
Dramaturgie: Petr Šaroch
Asistentka režie: Hana Zapletalová
Vedoucí produkce: Markéta Vyšínová
Vedoucí dramaturg: Alena Poledňáková
Vedoucí realizace: Pavel Fuchs
Dialogy a režie: Michal Vostřez
Vyrobila: Česká televize 2017
(Převzato z dabingforum.cz)

Dabing pro AXN

V českém znění: Jan Šťastný - Benedict Cumberbatch (Sherlock Holmes), David Novotný - Martin Freeman (Dr. John Watson), Vladislav Beneš - Rupert Graves (inspektor Lestrade), Libuše Švormová - Una Stubbs (paní Hudsonová), Klára Jandová - Louise Brealey (Molly Hooperová), Jan Vondráček - Mark Gatiss (Mycroft Holmes), Pavel Tesař - Andrew Scott (Jim Moriarty), Tomáš Borůvka (titulky), Ludvík Král (titulky)

S01E01 Studie v růžové

Dále v českém znění: Anna Remková - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Pavel Trávníček - Philip Davis (Jeff), Pavel Tesař - Jonathan Aris (Anderson), Radka Přibyslavská - Lisa McAllister (Anthea), Martin Učík - David Nellist (Mike Stamford), Zdeněk Žák - Stanley Townsend (Angelo), Zuzana Hykyšová - Tanya Moodie (Ella), Tomáš Borůvka, Lukáš Jurek, Lucie Kožinová, Marek Holý, Andrea Elsnerová, Dana Černá a další

S01E02 Slepý bankéř

Dále v českém znění: Andrea Elsnerová - Zoe Telford (Sarah), Marek Holý - Paul Chequer (inspektor Dimmock), Anna Remková - Gemma Chan (Soo Lin Yao), Lukáš Jurek - Bertie Carvel (Seb Wilkes), Zuzana Mixová - Sarah Lam (generál Shan), Radka Přibyslavská - Olivia Poulet (Amanda), Matouš Ruml - Al Weaver (Andy Galbraith), Jan Vondráček, Zdeněk Žák, Zuzana Hykyšová a další

S01E03 Velká hra

Dále v českém znění: Andrea Elsnerová - Zoe Telford (Sarah), Anna Remková - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Zdeněk Žák - John Sessions (Kenny Prince), Zuzana Hykyšová - Haydn Gwynne (slečna Wenceslasová), Lukáš Jurek - Doug Allen (Joe), Tomáš Borůvka - Paul Albertson (Ewart), Eliška Nezvalová - Lauren Crace (Lucy), Radka Přibyslavská - Caroline Trowbridge (paní Monkfordová), Lucie Kožinová - Di Botcher (Connie Princeová), Marek Holý a další

Překlad: Šárka Bartesová

Zvuk: Petr Mandák
Produkce: Jana Trefná
Dialogy: Jitka Hoferková, Radka Přibyslavská
Režie: Vladimír Žďánský
Vyrobila: Společnost SDI Media pro AXN 2011

S02E01 Skandál v Belgravii
Dále v českém znění: Radka Přibyslavská - Lara Pulver (Irene Alderová), Martin Stropnický - Todd Boyce (Neilson), Jan Vlasák - Andrew Havill (Harry), Tomáš Borůvka - Danny Webb (Carter), Eliška Nezvalová - Rosalind Halstead (Kate), Martin Učík, Zuzana Mixová, Ludvík Král, Stanislav Lehký, Martin Zahálka, Petr Lněnička, Jiří Schwarz, Tomáš Karger, Matouš Ruml, Kateřina Velebová a další
S02E02 Pes Baskervillský
Dále v českém znění: Václav Rašilov - Russell Tovey (Henry Knight), Radka Přibyslavská - Amelia Bullmore (Dr. Stapletonová), Jiří Plachý - Clive Mantle (Dr. Frankland), Jiří Schwarz - Simon Paisley Day (major Barrymore), Irena Máchová - Sasha Behar (Dr. Mortimerová), Matouš Ruml - Will Sharpe (Lyons), Braňo Holiček - Stephen Wight (Fletcher), Pavel Šrom - Gordon Kennedy (Gary), Petr Lněnička - Kevin Trainor (Billy), Klára Jandová, Miroslav Hanuš, Stanislav Lehký, Ludvík Král a další
S02E03 Reichenbachův pád
Dále v českém znění: Radka Přibyslavská - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Irena Máchová - Katherine Parkinson (Kitty Rileyová), Zdeněk Maryška - Malcolm Rennie (soudce), Zuzana Mixová, Stanislav Lehký, Jiří Knot, Ludvík Král, Jakub Saic, Jindřich Hinke, Jiří Plachý, Jitka Moučková, Braňo Holiček, Růžena Merunková, Václav Rašilov a další

Překlad: Šárka Bartesová
Zvuk: Petr Mandák
Produkce: Jana Trefná
Dialogy: Radka Přibyslavská
Režie: Vladimír Žďánský

Vyrobila: Společnost SDI Media pro AXN 2012

S03E01 Prázdný katafalk

Dále v českém znění: Simona Vrbická - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Ivan Jiřík - Jonathan Aris (Anderson), Václav Rašilov - David Fynn (Howard Shilcott), Jana Postlerová - Wanda Ventham (paní Holmesová), Bohuslav Kalva - Timothy Carlton (pan Holmes), Igor Bareš, Tereza Bebarová, Kamila Špráchalová, Petra Hobzová, Zuzana Mixová, Jiří Ployhar, Anna Suchánková, Jan Szymik, Jan Köhler, Petr Gelnar, Irena Hrubá, Radka Přibyslavská, Eliška Nezvalová, Tomáš Karger a další

S03E02 Znamení tří

Dále v českém znění: Simona Vrbická - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Petra Hobzová - Vinette Robinson (seržantka Sally Donovanová), Tereza Bebarová - Yasmine Akram (Janine), Kamila Špráchalová - Alice Lowe (Tessa), Igor Bareš - Alistair Petrie (major Sholto), Jiří Ployhar - Oliver Lansley (David), Václav Rašilov - Ed Birch (Tom), Pavel Tesař - Jalaal Hartley (fotograf), Jana Postlerová, Bohuslav Kalva, Ivan Jiřík, Zuzana Mixová, Anna Suchánková, Jan Szymik, Jan Köhler, Milan Bouška, Radka Přibyslavská, Petra Hanžlíková, Tomáš Borůvka a další

S03E03 Jeho poslední slova

Dále v českém znění: Simona Vrbická - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Igor Bareš - Lars Mikkelsen (Charles Magnussen), Tereza Bebarová - Yasmine Akram (Janine), Ivan Jiřík - Jonathan Aris (Anderson), Václav Rašilov - Tom Brooke (Bill Wiggins), Zuzana Mixová - Lindsay Duncan (Lady Smallwoodová), Jana Postlerová - Wanda Ventham (paní Holmesová), Bohuslav Kalva - Timothy Carlton (pan Holmes), Radka Přibyslavská, Jiří Ployhar, Petra Hobzová, Petra Hanžlíková, Jan Szymik, Milan Bouška, Jan Köhler, Tomáš Borůvka a další

Překlad: Šárka Bartesová

Zvuk: Martin Václavík

Produkce: Jana Trefná

Dialogy: Radka Přibyslavská

Režie: Vladimír Žďánský

Vyrobila: Společnost SDI Media pro AXN 2014

S04E01 Šest Železných dam

Dále v českém znění: Simona Vrbická - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Ivan Jiřík - Lars Mikkelsen (Charles Magnussen), Zuzana Mixová - Lindsay Duncan (Lady Smallwoodová), Radka Stupková - Wanda Ventham (paní Holmesová), Luděk Čtvrtlík - Simon Kunz (Sir Edwin), Ondřej Kavan - Sacha Dhawan (Ajay), Alice Šnirychová - Marcia Warren (Vivian), Irena Máchová - Eleanor Matsuura (Detektiv Hopkinsová), Martin Zahálka - Charles Edwards (David Welsborough), Klára Sochorová - Amanda Root (Emma Welsboroughová), Oldřich Hajlich - Rob Callender (Charlie Welsborough), Klára Issová - Sian Brooke (Elizabeth), Petr Meissel - Neal Barry (Ray Kingsley), Jiří Ployhar - Edward Judge (Craig), Jiří Ptáčník - Richard Syms (Vikář), Jiří Krejčí, Martina Šťastná, Linda Křišťálová, Ladislav Cigánek, Svatopluk Schuller, Miloš Vávra, Alžběta Volhejnová

S04E02 Skomírající detektiv

Dále v českém znění: Simona Vrbická - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Zuzana Mixová - Lindsay Duncan (Lady Smallwoodová), Mojmír Maděrič - Toby Jones (Culverton Smith), Klára Issová - Sian Brooke (Elizabeth) a další

S04E03 Poslední případ

Dále v českém znění: Simona Vrbická - Amanda Abbington (Mary Morstanová), Radka Stupková - Wanda Ventham (paní Holmesová), Luděk Čtvrtlík - Simon Kunz (Sir Edwin), Klára Issová - Sian Brooke (Eurus Holmesová), Jiří Schwarz - Art Malik (Ředitel věznice), Vojtěch Rohlíček - Richard Crehan (Ben), Radka Přibyslavská - Clare Foster (Velma) a další

Překlad: Šárka Bartesová

Zvuk: Petr Kočík, David Pavlíček, Martin Václavík

Produkce: Jana Trefná

Dialogy: Radka Přibyslavská

Režie: Vladimír Žďánský

Vyrobila: Společnost SDI Media pro AXN 2017

(Převzato z dabingforum.cz)

Summary

Audiovisual production is an undeniable part of our lives, and audiovisual production which is conveyed to the audience by means of dubbing with co-occurrence of visual-verbal elements (we can simply consider them as an additional text of an on-screen film, series or other audiovisual product) are in a way on the imaginary boundary between transferring the original to the audience through the use of dubbing or subtitles. Visual verbal elements (VVEs) are an integral part of narrative techniques of audiovisual production, and their transfer, whether in dubbing or subtitles, should not be neglected. In this thesis, I focus on the translation of visual-verbal elements in dubbing. This diploma thesis summarizes current research on the translation of visual-verbal elements in the translation of audiovisual production (Pérez González 2012, Fox 2016; 2018, Sasamoto 2016), types of information channels and semiotic systems of audiovisual production (Delabastita 1989, Gottlieb 1994; 1998, Chaume 2004, Zabalbeascoa 2008), properties of prototypical audiovisual text (Zabalbeascoa 2008, Chaume 2016), standards applied to the translation of film subtitles (Díaz Cintas 2007, Posta 2012), and their applicability to visual-verbal elements, also the use of visual-verbal elements in audiovisual production and examples of such use in the author's narratorial style, and also translation strategies applied in the translation of VVEs (Fox 2018).

The thesis includes a case study of visual-verbal elements contained in an episode of the British TV series *Sherlock* and the method of transfer of VVEs in the Czech dubbing versions of a particular episode of this series, and provides an analysis of the type of information (diegetic or extradiegetic information), which is delivered within the visual-verbal elements to the viewer, through which channel these visual-verbal elements are conveyed (visual-verbal or acoustic verbal channel), or what type of subtitles was chosen to convey the contained VVEs (animated subtitles, subtitles below the image, etc.), and comparing the reading speed of the source VVEs in the original language with respect to the applicable subtitling standards.

In the analyzed material, diegetic information is found in a total of seventy-seven VVEs. In the dubbing version for the Czech Television, a total of fifty-six of

these seventy-seven VVEs were transferred, and there was one addition to the total number of VVEs in the initial text. At the same time, twenty-one of VVEs remained untranslated. A total of 72.73% of visual-verbal elements containing diegetic information were translated in this version of dubbing. In the dubbing version for the AXN, twenty-five of VVEs were translated, while fifty-two of the total number of these VVEs remained untranslated. Thus, a total of 32.47% of visual-verbal elements containing diegetic information were translated in this version of dubbing.

In the analyzed episode, extradiegetic information is found in a total of eighteen VVEs. In the dubbing version for Czech Television, sixteen of them were conveyed with integrated (sub)titles. At the same time, two VVEs remained untranslated. Thus, a total of 88.89% of visual-verbal elements containing extradiegetic information were translated in this version of dubbing. In the dubbing version for the AXN, thirteen VVEs were translated, while five of the VVEs of extradiegetic information remained untranslated. Thus, a total of 72.22% of visual-verbal elements containing extradiegetic information were translated in this version.

The visual-verbal elements containing diegetic and extra-diegetic information presented in the analyzed episode of the series were ninety-five in total, seventy-two of which were conveyed in the dubbed version for Czech Television (CT) with integrated (sub)titles, i.e. 75.79% of the total visual-verbal elements presented. In the dubbing version for the AXN television channel, a total of thirty-eight VVEs were transferred in the form of subtitles below the picture, i.e. 40% of the total amount of visual-verbal elements presented in the examined episode. In summary, the dubbing version for Czech Television conveys the visual-verbal elements to a greater extent than the AXN version. With a few exceptions, the CT version translates the vast majority of visual-verbal elements with integrated (sub)titles that mimic the original in terms of image position, font style, and transition effects between the VVEs. In addition, due to the integrated (sub)titles, this dubbing version reflects an aesthetic appeal and elegant design of the original source. In this dubbing version, 75.79% of all VVEs in the analyzed material was conveyed with integrated (sub)titles. In contrast, the dubbing version for the AXN conveys only the necessary amount of information

provided, most likely due to a lack of space to display more text. The dubbing version for the AXN conveys the visual-verbal elements with subtitles below the image. It appends additional text to the image, which is relevant to the viewer, but often interferes with the on-screen visual information and in combination with the English original, the viewer may feel oversaturated with textual information, the vast portion being in a language the viewer may not understand at all. The viewer does not have all the relevant and often necessary information available to follow the story narration and is therefore deprived of the artistic impression. Unfortunately, inaccuracies or bad subtitles timing is also an issue in this dubbing version, which results in confusing the viewer. The subtitles also do not follow the proper use of upper and lower case letters, most of the subtitles are written in capital letters, and the relatively large font size of the subtitles, do provide the viewer with nothing but discomfort while watching. It may be more appropriate to use subtitles with a smaller font in this dubbing version. In this dubbing version, 40% of all VVEs were translated.

The results of the analysis have confirmed my hypothesis that visual-verbal elements would not be limited by the subtitling standards that are usually followed when translating "standard" subtitles. VVEs were not in compliance with the subtitling standards regarding reading speed, although the average value of reading speed (11.1 characters per second) does not deviate from the requirements of the standards. My expectation that the tendency to choose the strategy of acoustic verbalization, i.e. the transformation of the visual-verbal code into an acoustic verbal code, will prevail in the dubbed version was completely disproven. In the analyzed material, such a change of information did not occur in any of the presented visual-verbal elements, on the contrary, both dubbing versions left the information channel unchanged in all cases of conveyed visual-verbal elements. This is a suitable solution, as the frequent simultaneous occurrence of visual-verbal elements with the acoustic verbal channel of dialogues. For possible future research, I would suggest conducting research on the technical requirements and requirements for the processing of visual-verbal elements as integrated (sub)titles, as used in the dubbing version for Czech Television.

Seznam zdrojů

A Discovery of Witches [TV]. Created by Kate BROOKE. UK: Sky One, 2018.

Airplane! [film]. Directed by Jim ABRAHAMS. USA: Paramount Pictures, 1980.

ATHANASIADI, Rafaella, 2017. „Exploring the Potential of Machine Translation.“ In: DECKERT, Mikolaj. *Audiovisual Translation: Research and Use*. New York: Peter Lang. Str. 29 - 49

Avengers [film]. Directed by Joss WHEDON. USA: Marvel Studios, 2012.

BANOS, Rocío & Jorge DÍAZ CINTAS, 2018. „Language and Translation in Film: Dubbing and Subtitling“ In: Malmkjaer, Kirsten. *The Routledge Handbook of Translation Studies and Linguistics*. London: Routledge. Str. 313 – 326.

Bridget Jones‘ Diary [film]. Directed by Sharon MAGUIRE. UK: Miramax, 2001.

Bridget Jones: The Edge of Reason [film]. Directed by Beeban KIDRON. UK: Miramax, 2004.

CHAUME, Frederic, 2004. „Film Studies and Translation Studies: Two Disciplines at Stake in Audiovisual Translation.“ In: *Meta* 49:1, str. 12 – 24.

CHAUME, Frederic, 2016. „Audiovisual Translation Trends: Growing Diversity, Choice, and Enhanced Localization“ In: *Media Across Borders: Localising TV, Film and Video Games.* London: Routledge

Constantine [film]. Directed by Francis LAWRENCE. USA: Warner Bros., 2005.

DABINGFORUM.CZ, 2009. *BBC Sherlock*.

DECKERT, Mikolaj, 2017. *Audiovisual Translation: Research and Use*. New York: Peter Lang.

DELABASTITA, Dirk, 1989. „Translation and Mass-communication: Film and TV Translation as Evidence of Cultural Dynamics“ In: *Babel* 35:4, str. 193 – 218.

DÍAZ CINTAS, Jorge a Pablo MUNOZ SÁNCHEZ, 2006. „Fansubs: Audiovisual Translation in an Amateur Environment.“ In: *Journal of Specialised Translation* 6 (2006) Dostupné z http://www.jostrans.org/issue06/art_diaz_munoz.php

DÍAZ CINTAS, Jorge a Aline REMAEL, 2007. *Audiovisual translation: Subtitling.* Manchester.

DÍAZ CINTAS, Jorge, 2009. *New Trends in Audiovisual Translation*. Bristol: Multilingual Matters.

Ferris Bueller's Day Off [film]. Directed by John HUGHES. USA: Paramount Pictures, 1986.

FOX, Wendy, 2016. „Integrated titles: An improved viewing experience?" Hansen-Schirra, Silvia a Sambor Grucza. *Eyetracking and Applied Lingistics*. Berlin: Language Science Press. Str. 5 – 30

FOX, Wendy, 2018. Can integrated titles improve the viewing experience? Investigating the impact of subtitling on the reception and enjoyment of film using eye-tracking and questionnaire data. Language Science Press

Gladiator [film]. Directed by Ridley SCOTT. USA: DreamWorks, 2000.

Gothika [film]. Directed by Mathieu KASSOVITZ. USA: Columbia Pictures, 2003.

GAMBIER, Yves, 2015. „Subtitles and Language Learning (SLL): theoretical background." In: GAMBIER, Yves et al. *Subtitles and Language Learning: Principles, Strategies and Practical Experiences.* Bern: Peter Lang. Str. 63 – 82.

GOTTLIEB, Henrik, 1994. „Subtitling: Diagonal Translation." *Perspectives Studies in Translatology*, 2:1, str. 101 - 121

GOTTLIEB, Henrik, 1998. „Subtitling." In Baker, Mona. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London a New York: Routledge

Hot Shots! [film]. Directed by Jim ABRAHAMS. USA: Twentieth Century Fox, 1991.

House of Cards [TV]. Created by Beau WILLIMON. USA: Netflix, 2013.

KOOLSTRA, Cees, PEETERS, Allerd and Herman SPINHOF, 2002. "The Pros and Cons of Dubbing and Subtitling." In: *European Journal of Communication* 17(3): 325-354. London: SAGE Publications.

MOLLANAZAR, Hussein a Zeinab NASROLLAHI, 2017. „Official and Non-official Subtitles in Iran: a comparative study." In: Deckert, Mikolaj. *Audiovisual Translation: Research and Use*. New York: Peter Lang. Str. 155 – 178.

NEVES, Josélia, 2005. „Audiovisual Translation: Subtitling for the Deaf and Hard-of-Hearing. In: *The Didactics of Audiovisual Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing. Str. 171 – 190.

PEREGO, Elisa, ORREGO CARMONA, David & Sara BOTTIROLI, 2016. „An Empirical Take on the Dubbing vs. Subtitling Debate. An Eye Movement Study.“ In: *Lingue e Linguaggi*, 19 (2016) str. 255 – 274.

PÉREZ GONZÁLEZ, Luis, 2012. „Co-creational subtitling in the digital media: Transformative and authorial practices.“ In: *International Journal of Cultural Studies* 16(1), str. 3 – 21

POŠTA, Miroslav, 2012. *Titulkujeme profesionálně.* Miroslav Pošta.

REDZIOCH KORKUZ, Anna, [2017]. „Gaining More Benefits fom a Film Lesson: Integrated Subtitles.“ In: Deckert, Mikolaj. *Audiovisual Translation: Research and Use*. New York: Peter Lang. Str. 273 – 288.

REMAEL, Aline, 2010. „Audiovisual Translation.“ In: Gambier, Yves & Luc van DOORSLAER. In: *Handbook of Translation Studies.* Amsterdam: John Benjamins. Str. 12 – 17.

SASAMOTO, Ryoko a Minako O'HAGAN, 2016. „Crazy Japanese subtitles? Shedding light on the impact of impact captions with a focus on research methodology.“ In: Hansen-Schirra, Silvia a Sambor Grucza. *Eyetracking and Applied Lingistics*. Berlin: Language Science Press. Str. 31 – 58.

SASAMOTO, Ryoko a Stephen DOHERTY, 2016. „Towards the optimal use of impact captions on TV programmes.“ In: O'Hagan, Minako a Qi Zhang. *Conflict and Communication: A Changing Asia in a Globalising World*. Hauppage, NY: Nova Science Publishers. Str. 210 – 247.

Sherlock [TV]. Created by Mark GATISS & MOFFAT, Steven. BBC, 2010-2017.

Star Wars: Episode IV – A New Hope [film]. Directed by George LUCAS. USA: Lucasfilm, 1977.

Superhero Movie [film]. Directed by Craig MAZIN. USA: Dimension Films, 2008.

TALAVÁN ZANÓN, Noa, 2006. „Using Subtitles to Enhance Foreign Language.“ In: *Porta Linguarum* 6 (2006). Str. 41 – 52.

The Lake House [film]. Directed by Alejandro AGRESTI. USA: Warner Bros., 2006.

THE PERSONAL BLOG OF DR. JOHN H. WATSON, 2010 – 2017, http://www.johnwatsonblog.co.uk/

VOLK, Martin, 2008. *The Automatic Translation of Film Subtitles. A Machine Translation Success Story?* Dostupné z http://www.mt-archive.info/Nivre-2008-Volk.pdf

Wrongfully Accused [film]. Directed by Pat PROFT. USA: Morgan Creek Entertainment, 1998.

ZABALBEASCOA, Patrick, 2008. „The Nature of the Audiovisual Text and Its Parameters.“ In: *The Didactics of Audiovisual Translation*. Amsterdam: John Benjamins Publishing. Str. 21 – 37.

Abstract

The thesis summarizes the current research done in the field of inter-lingual transfer of visual-verbal elements, defines terminology and definitions within the semiotics of audiovisual translation, the use of information channels and multimodality of semiotic codes of audiovisual works. The thesis presents the most common types of used visual-verbal elements as an integral part of communication between the author of the work and the viewer as its recipient. This diploma thesis contains an overview of the types of subtitles used in audiovisual production and their standards in the Czech environment. The work also includes a case study and analysis of the transfer of visual-verbal elements present in the British series produced by BBC, *Sherlock* in various official dubbing versions, taking into account the function of visual-verbal elements used and their impact on narrative and presentation of diegetic and extra-diegetic information necessary for viewers to follow story progression and final plot denouement.

Key words: audiovisual translation (AVT), visual-verbal elements (VVE), Sherlock, diegetic and extra-diegetic information, information channels, semiotic codes, reading speed

Anotace

Práce shrnuje dosavadní výzkum v oblasti mezijazyčného převodu vizuálních verbálních prvků, vymezuje terminologii a definice v rámci sémiotiky překladu audiovizuální tvorby, využití informačních kanálů a multimodality sémiotických kódů audiovizuálních děl. Dále práce předkládá nejčastější druhy využití vizuálních verbálních prvků jako nedělitelnou součást komunikace mezi autorem díla a divákem jako jeho příjemcem. Tato diplomová práce obsahuje přehled druhů titulků užívaných v audiovizuální tvorbě a jejich normy v českém prostředí, dále porovnává možnou aplikovatelnost těchto norem na vizuální verbální prvky, a zjišťuje jejich aktuální využití. Součástí práce je také případová studie a analýza převodu vizuálních verbálních prvků v britském seriálu z produkce BBC *Sherlock* v různých oficiálních dabingových verzích, s přihlédnutím k funkci užitých vizuálních verbálních prvků a jejich vlivu na narativ a prezentovaní diegetických a extradiegetických informací pro diváka nezbytných ke sledování odvíjení děje a rozuzlení zápletky.

Klíčová slova: audiovizuální překlad (AVT), vizuální verbální prvky (VVP), Sherlock, diegetické a extradiegetické informace, informační kanály, sémiotické kódy, čtecí rychlost